

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME YÖNETİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ORTAÖĞRETİM
KURUMLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ
ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Süleyman SÜER

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

İSTANBUL-2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.042006 numaralı öğrencisi **Süleyman SÜER**'in "**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 24.10.2014 tarih ve 2014/25 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *ayrılışı* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *..kabul*. edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :05/11/2014

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

.....

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR

.....

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖNSÖZ

Bu çalışma İstanbul'un Beyoğlu, Fatih ve Eyüp ilçelerinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görevli müzik öğretmenlerinin müzik dersi ve uygulamalarına yönelik ihtiyaç ve beklentileri tespit edilerek eksikliklerin giderilmesi; ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin daha verimli yürütülmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma ile ortaöğretim kurumlarında sürdürülen müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğinin müzik öğretmenleri görüşlerine göre araştırmasını kapsamaktadır. Çalışmamızda ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin katılımları ile elde ettiğimiz görüşme sonuçlarının nitel analizi yapılmıştır.

Çalışmanın gerçekleşmesinde tecrübe ve destekleriyle bana yol gösteren değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN, görüşme tekniğinin uygulandığı okul yöneticileri ve katılımcı olan değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Süleyman SÜER

İstanbul, 2014

İÇİNDEKİLER

ONAY	1
ÖNSÖZ.....	2
TEZ BİLDİRİMİ.....	3
İÇİNDEKİLER	4
TABLolar	5

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	9
1.1. PROBLEM DURUMU	13
1.2. ANA PROBLEM.....	13
1.3. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ	13
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI	14
1.5. VARSAYIMLAR.....	16
1.6. ARAŞTIRMADA SINIRLILIKLAR.....	16

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE.....	17
2. ANADOLU COĞRAFYASINDA TARİHSEL SÜREÇTE MÜZİK EĞİTİMİ	17
2.1. SELÇUKLULAR DÖNEMİ MÜZİK EĞİTİMİ.....	18
2.2. OSMANLI DEVLETİ'NDE MÜZİK EĞİTİMİ.....	18
2.2.1 OSMANLI SARAY OKULU ENDERUN'DA MÜZİK EĞİTİMİ	20
2.2.2. OSMANLI ASKERİ SİSTEMİ İÇERİSİNDE MÜZİK EĞİTİMİ MEHTERAN	20
2.2.3. MUSİKA-İ HÜMÂYÛN'DA MÜZİK EĞİTİMİ	20
2.2.4. MEVLEVİHÂNELERDE MÜZİK EĞİTİMİ	21
2.2.5. OSMANLI'NIN İLK RESMİ MÜZİK OKULU DÂRÜLELHAN	21
2.2.6. OSMANLI DEVLETİ'NDE İLK KONSERVATUAR DÂRÜLBEDÂYİ	22

2.3. OSMANLI DEVLETİNDE ÖZEL MÜZİK EĞİTİMİ	22
2.3.1. Darü'l-Musiki-i Osmani	22
2.3.2. Darü'l feyz-i Musiki	22
2.3.3. Üsküdar Musiki Cemiyeti.....	23
2.3.4. Darü't Talim-i Musiki.....	23
2.3.5. Terakkî-i Mûsikî Mektebi.....	23
2.4. CUMHURİYET DÖNEMİ MÜZİK EĞİTİMİ.....	24
2.5. TEVHİDİ TEDRİSAT KANUNU'NDAN SONRA MÜZİK EĞİTİMİ	25
2.6. MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN AKTİF ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI	27
2.6.1. Kodaly öğrenme yöntemi	27
2.6.2. Dalcroze öğrenme yöntemi.....	28
2.6.3. Suzuki öğrenme yöntemi	28
2.6.4. Orff öğrenme yöntemi	28
2.7. GÜNÜMÜZDE MÜZİK EĞİTİMİ.....	29
2.7.1. Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi	29
2.7.2. İlkokulda Müzik Eğitimi.....	30
2.7.3. Ortaokullarda Müzik Eğitimi.....	30
2.7.4. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	33
2.7.5. Devlet Konservatuarları.....	33
2.7.6. Askeri Mızıka Okulu	35
2.7.7. Sahne Sanatları Fakülteleri	35
2.7.8. Güzel Sanatlar Fakülteleri	35
2.7.9. Eğitim Fakülteleri	35
2.7.10. Türk Müziği Konservatuarları	36
2.8. Müzik Eğitiminde Yaygın Olarak Kullanılan Araç ve Gereçler.....	36
2.9. ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA MÜZİK EĞİTİMİ.....	38

BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	45
3.1. YÖNTEM.....	49
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	52
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI	50

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	51
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	51
4.1. SONUÇLAR.....	69
4.2. ÖNERİLER	71
ÖZET.....	75
ABSTRACT.....	76
KAYNAKÇA	77
EKLER.....	80

TABLULAR

Tablo 1. 2010 Yılı İtibarıyla İlk ve Orta Dereceli Okulların Haftalık Ders Çizelgesi	30
Tablo 2. Temmuz 2012’de Uygulamaya Konulan İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi Ve Ders Saatlerindeki Değişiklikler	31
Tablo 3. Ortaöğretimde Sunulan Seçmeli Dersler	38
Tablo 4. 2012 Yılı İtibarıyla Orta Dereceli Okullarda Seçmeli Derslere Göre Öğrenci Sayıları.....	39
Tablo 5. Ders Saatlerinin Ders Türlerine Dağılımı (%) (2012-2013).....	41

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Müzik, bir sanat dalı olmakla birlikte, canlısı olduğumuz doğaya ve bireyi olduğumuz dünya toplumuna yönelik derinlikli ilgi duyma ve canlıların yaşamını olumsuz etkileyen koşulların iyileştirilmesinde etkili bireyin içinde yer aldığı doğal ve toplumsal çevreye dair dönüştürme sorumluluğunu yerine getirme olanaklarını geliştiren bir etkinlik alanıdır. Sanat dalları içinde müzik, duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutlu olmak üzere bireyin gelişiminde önemli işlevlere sahiptir.

Duygu ve düşüncelerin estetik değer taşıyan sessel yapılar biçiminde dışlaştırılabildiği bu bilinçli etkinlik alanının eğitimi ile yaratıcı düşünme, pozitif yönde toplumsal etkileşimi artırma ve kültür ürünlerinin aktarımı gibi birçok önemli işlevin devamlılığının sağlanması mümkündür.

Karşılaştırmalı eğitim çerçevesinde ortaya konulan sonuçlar incelendiğinde, günümüzün gelişmiş toplumlarının, eğitim sistemleri içinde müzik eğitime öncelikli bir yer verdiği anlaşılmaktadır. Ne yazık ki ülkemizdeki eğitim kurumlarında belirlenmiş amaçlara uygun kazanımlar ortaya koyabilecek müzik eğitimi verilememektedir. Bu nedenle eğitim kurumları bünyesinde belirlenmiş amaçlara uygun nitel ve nicel özellikler kazandırılmış müzik eğitimiyle, kişiye doğal ve toplumsal yaşamı anlamlandırmasında ve dönüştürmesinde etkili olacak müziksel düşünüş ve davranışlar kazandırılmalıdır.

Ülkemizde örgün eğitim kurumlarında yürütülen müzik eğitimi değişen ve gelişen eğitim anlayışı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Müzik eğitimi tarihsel süreçte ele aldığımızda başta askeri ve dini amaçlar olmak üzere birçok farklı alanla karşılaşmaktayız. Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç ise Anadolu coğrafyasında tarihin her döneminde var olan müzik eğitiminin, farklı bölge ve kıtalara ait kültür erkleri ile harmanlanarak sürecin her döneminde, kendine uygun bir prototip oluşturduğu anlaşılmaktadır. Ancak eğitimin tüm alanlarında olduğu gibi müzik eğitiminde de doğma kalıplardan kurtulup köklü değişimlere karşı atılan ilk adımlar, Rönesans dönemi olarak adlandırılan İtalya'da 15 ve 16. yüzyılda ortaya çıkan entelektüel ve kültürel gelişmeler ile atılmıştır. Rönesans ile Avrupa'da başlayan aydınlanma süreci, 1789

Fransız ihtilali ile daha da güçlenmiş ve müziği de içerisine alan sanatsal faaliyetlerin tümü, bu aydınlanma sürecinden etkilenmiştir.

Rönesans ve 1789 Fransız ihtilali sonucunda değişen dünya şartlarından daha önceleri, değişime ve yeniliğe karşı direnerek birçok alanda Avrupa'nın üstünlüğünü reddeden Osmanlı Devleti, 18. yüzyılın başlarından itibaren siyasi varlığını devam ettirmek gayesi ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini de kapsayan Batı tarzı yaklaşımları benimsemeye başlamıştır. Bu dönemde yapılan yenilikler, gerek devlet erkânından gerek halktan mevcut çıkarlarını düşünen kesimler tarafından reddedilmiş ve başarılı olamamıştır. Osmanlı toplumunda eğitim ve sanat anlayışına yönelik köklü değişimler, 19. yüzyıl itibari ile gerçekleşmeye başlamıştır ki bu dönem incelendiğinde, dönemin eğitim politikasında Batı etkisi net bir şekilde görülmektedir. Bu dönemde başta müzik eğitimi olmak üzere sanatsal faaliyetlere oldukça önem verilmiş, geleneklerin yanı sıra Batı etkisini de taşıyan eğitim kurumları açılmıştır.

20. yüzyılın başından itibaren Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşanan siyasi gerginlikler ve savaş ortamı, çetin ve zorlu dönemin başlangıcı olarak tarihe geçmiştir. Bu dönemde Türk milleti ve devleti, bütün imkânlarını işgalci düşmanla mücadelede kullanmış bu nedenle de devlet çarkının işleyişi, zaman zaman sekteye uğramış ve tüm alanlarda olduğu gibi sanat adına devlet tarafından sürdürülen faaliyetler aksamış, bu durumdan doğal olarak müzik eğitimi de etkilenmiştir. Ancak Anadolu coğrafyasında Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919 günü başlattığı kurtuluş mücadelesi döneminden daha önceleri, Balkan ve I. Dünya savaşı itibari ile neredeyse durma aşamasına gelen eğitim ve öğretim faaliyeti, savaş ortamına rağmen ülkenin yönetimini üstlenen T.B.M.M hükümetinin aldığı kararlarla yeniden ivme kazanmıştır.

T.B.M.M hükümetinin eğitime dair aldığı kararların, savaş ortamında dahi eğitimin ne kadar önemli olduğunu gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu duruma kanıt olarak İcra Vekilleri Heyeti'nin programında yer alan eğitim ve öğretimle ilgili maddeyi gösterebiliriz:

“Maarif işlerinde gayemiz; çocuklarımıza verilecek eğitimi her anlamıyla dini ve milli bir konuma getirmek ve onları hayat mücadelesinde başarılı kılacak, dayanaklarını kendi öz benliklerinde bulduracak, girişim gücü ve kendilerine güven gibi karakter

verecek, üretici bir fikir ve şuuru uyandıracak, yüksek bir düzeye ulaştırmak; resmi öğretim ve eğitimi, bütün okullarımızı en bilimsel ve çağdaş olan esaslar ve sağlık kuralları içerisinde yeniden düzenlemek ve programlarını iyileştirmek; milletin var oluş nedenine, coğrafi ve iklim şartlarına, tarihi ve toplumsal geleneklerimize uygun bilimsel ders kitapları meydana getirmek; halk kitlesinden sözleri toplayarak dilimizin sözlüğünü yapmak; bizde milli ruhu artıracak tarihi edebi ve sosyal eserleri bilgili ve yetenekli kimselere yazdırmak; eski milli eserlerimizi kayıtlara geçirmek ve korumak; Batı'nın ve Doğu'nun ilmi ve fenni eserlerini dilimize çevirtmek, kısaca bir milletin hayat ve varlığını korumak için en önemli etmen olan maarif işlerine özel bir dikkat ve çaba göstererek çalışmaktır”¹

Zorlu şartlar içerisinde sürdürülen eğitim ve öğretim faaliyeti, Kurtuluş savaşının zaferle sonuçlanmasından kısa bir süre sonra, farklı bir boyut kazanmış ve eğitimde millileştirme süreci başlamıştır ki Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Milli Sanat olgusu da bu dönemde ortaya çıkmıştır. Kurtuluş savaşında devam ettirilen eğitim politikası, o dönemde yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti döneminde de hız kesmeden devam ettirilmiş ve çağdaş bir eğitim anlayışı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte çağdaş bir imaj kazanan eğitim sistemi, eşitlikler üzerine inşa edilmiş toplumun her alanında olduğu gibi eğitim alanında da kadın erkek eşitliği hedeflenmiştir. Biz bunu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “*Kültürel ve sosyal alanda başardığımız işler, Türkiye Cumhuriyetinin ulusal çehresini, kesin çizgiler ile ortaya çıkarmıştır. Yeni harfleri, ulusal tarihi, öz dili, ar, ilimsel müzik ve teknik kurumlarıyla kadını erkeği her hakta eşit, modern Türk toplumu bu son yılların eseridir.*”² sözlerinden anlamaktayız.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk “*Güzel sanatların hepsinde, Ulus gençliğin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.*”³ sözleriyle, müzik eğitiminin toplumsal açıdan oldukça önemli olduğunu her fırsatta dile getirmiştir. Gazi, yine başka

¹T.B.M.M., Zabıt Ceridesi 1. Devre , Cilt I, s. 241-242

²Atatürk Söylev ve Demeçler I, Ankara, 1935, s. 366

³Aydın Tarihi, sayı 12 Ankara, 1934, s. 23

bir ifadesinde ise: “*Bir millet çok şeyde inkılâp yapabilir ve bunların hepsinde muvaffak olabilir; fakat musiki inkılâbıdır ki, milletin yüksek gelişimin işaretidir.*”⁴ der.

O dönemden günümüze geldiğimizde eğitimdeki değişim ve yapılanma sürecinin hala devam ettiğini görmekteyiz. Eğitimde geliştirilen yeni politikalar ve uygulamalar, müzik dersi konusunda ayrıca önem kazanmıştır. Yeteneklerin geliştirilmesinde ayrıcalıklı bir ders olan müzik dersi, eğitimde önemli bir yere sahiptir.

Bu nedenlerle yapılan araştırmada, ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğinin, ortaöğretimde görevli müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesinin yanı sıra tarihsel süreç içerisinde müzik eğitiminin taşıdığı önemin vurgulanması amaçlanmıştır.

1. 1. PROBLEM DURUMU

1.2. ANA PROBLEM

“*Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Ortaöğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitiminin Öğrenciler Üzerindeki Etkinliğinin İncelenmesi*” isimli bu araştırmada ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersine yönelik araştırmamızda müzik eğitiminin niteliğinin yanı sıra müzik eğitimi ile ulaşılmak istenilen hedefler de incelenmiştir. Ülkemizde 2010-2011 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan yeni öğretim programı ile ilişkili olarak farklı bir boyut kazanan müzik eğitiminde öğrenci ihtiyaçlarını gözeten yeni bir yöntem belirlenmiştir. Bu çalışmada, “Yeni eğitim ve öğretim programına göre şekillenen müzik eğitiminin ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik dersi, dersinin işlenişinde karşılaşılan sorunlar, dersin hedefleri, öğrencilerin derse karşı yaklaşımları, dersin işlenmesinde kullanılan araç ve gereçlerin yeterliği hakkında görüşleri nelerdir?” araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

⁴Mehmet Saray, Atatürk ve Çağdaşlaşma, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2010, s. 80

1.3. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

Bu araştırmada ayrıca mevcut müzik eğitime yönelik politikalarının ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri tarafından nasıl değerlendirildiğinin yanı sıra günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programı, ortaöğretim kurumlarının fiziksel yapısının yeterliliği, ortaöğretim kurumlarında mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, ortaöğretim kurumlarında görevli müzik dersi öğretmenlerine yönelik yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri, ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerden kaynaklanan sorunlar, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden kaynaklanan sorunlar, ortaöğretim kurumlarında görev yapan diğer branş öğretmenlerinden kaynaklanan sorunlar ve müzik dersinin işlenişi esnasında kullanılması gereken öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrencilere yönelik demokratik tutum olarak belirlenmiştir.

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma, müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın ana amacına bağlı kalınarak katılımcı müzik öğretmenlerin araştırma için hazırlanan yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda, ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliği, farklı öğretmen görüşlerine göre araştırılmıştır. Bu araştırmanın problem cümlesi “Ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliği, belirlenen hedeflere ulaşılması bakımından yeterli midir?” olarak oluşturuldu. Bu doğrultuda yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara verilen cevaplardan elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda, müzik eğitiminin belirlenen amaçlara uygun etkinliğini engelleyen faktörlerin belirlenerek, daha etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilebilmesine yönelik öneriler geliştirebilmektir.

1.5. VARSAYIMLAR

Çalışmaya yönelik tespit edilen varsayımlar aşağıdaki gibidir;

- Araştırmada başvuru kaynakların araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu,
- Ortaöğretim kurumlarında görevli müzik öğretmenlerinin görüşmede yer alan sorulara verdikleri cevapların doğru ve güvenilir olduğu,
- Görüşme tekniğinin uygulanmasında belirlenen örneklemin evreni temsil ettiği.

1.6. ARAŞTIRMADA SINIRLILIKLAR

Araştırma, 2014 yılında, İstanbul ili Beyoğlu, Fatih ve Eyüp ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan gönüllü müzik öğretmenlerinden oluşan örneklem grupla sınırlıdır.

Araştırma sürecinde gerek ders yoğunlukları bahanesiyle gerekse araştırmanın gizlilik ilkesine uygun yapıldığının belirtilmesine rağmen, kurumlarına yönelik olumsuz görüş bildirmeleri durumunda zorluklar yaşayabilme kaygılarına bağlı olarak, görüşmeye katılmak istemeyen öğretmenlerle karşılaşılması, araştırma sürecini zorlaştıran bir başka etken olarak tespit edilmiştir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2. ANADOLU COĞRAFYASINDA TARİHSEL SÜREÇTE MÜZİK EĞİTİMİ

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve üzerinde birçok devlet kurulmuş, zengin bir kültür çeşitliliğine sahip folklorik yapısı ile Anadolu coğrafyası, tarihsel süreç içerisinde oluşan zengin kültürel yapısı ile her geçen gün araştırmacılara yeni ufuklar, sanatçılara yeni pencereler açmaktadır. Bu eksenle Anadolu coğrafyasında müzik olgusu diğer kültürel öğeler kadar önemlidir. Araştırmanın bu bölümünde, tarihsel süreç içerisinde özellikle Anadolu coğrafyasında kurulan siyasi otoriteler tarafından uzun yıllar geliştirilerek sürdürülen müzik eğitime yönelik faaliyetlere yer verilmiştir.

2.1. SELÇUKLULAR DÖNEMİ MÜZİK EĞİTİMİ

Anadolu coğrafyasına baktığımızda ilk olarak Anadolu'da siyasi birliği kurmayı hedefleyen Anadolu Selçuklu Devleti karşımıza çıkmaktadır. 1071 Malazgirt savaşından 1299 Köseadağ Savaşı'na kadar geçen sürede Anadolu Selçuklu Devleti eğitim politikasını genel olarak daha çok teokratik temellere dayandırmıştır. Böyle bir ortamda müzik öğretimi, Orta Asya'dan beri var olan geleneksel askeri müzik öğretim kurumları dışında daha çok dinsel, dolaylı ve göreneksel temellere dayandırılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde örf ve adetlere bağlı eğitim sistemi içinde hem genel, hem özengen ve hem de mesleki müzik öğretimi etkinliklerine yer verilmiş olup genel müzik öğretimi daha çok dönemin yaygın temel eğitim kurumları olan sübyan okullarında ve medreselerde yürütülürken özengen (amatör) müzik öğretimi ise daha çok belli tekkeler ve saraylarda yürütülürken mesleki müzik öğretimi ise daha çok tabihaneler ve belli tekkeler ile belli medreselerin belli bölümlerinde yapıyordu.⁵

⁵Ahmet Say, Müzik Tarihi, Ankara 1994, s. 12

2.2. OSMANLI DEVLETİ'NDE MÜZİK EĞİTİMİ

Osmanlı toplumunda sanatın tüm alanları ile devletin kuruluşundan itibaren ilgilenilmiş ve ilgilenilen sanat alanlarına yönelik Doğu'da ve Batı'da birçok toplumu etkilemeyi başaran çeşitli akımlar ortaya çıkmıştır. Anadolu coğrafyasının Asya ve Avrupa kıtası arasında bir köprü oluşu, Asya ve Avrupa kültürünün etkileşimini sağlamış, bu etkileşimden Osmanlı İmparatorluğu da payını almıştır.

Osmanlı toplumunu etkileyen müzik kültürünün kökeni Orta Asya'ya dayanmaktadır. Türklerin Orta Asya'dan beri varlığını sürdürdüğü sanat anlayışı Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile kimlik kazanmış, bu durumla orantılı olarak Osmanlı sanatının temel unsurlarından biri olan musiki, bu kimliklendirme süreci sonrasında, Osmanlı Musikisi olarak anılmaya başlanmıştır.⁶

Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ve sınırlarının genişlemesine bağlı olarak imparatorluk coğrafyasında yaşayan farklı uluslar, devletin kuruluşu ile kimlik kazanan sanat akımından kısa sürede etkilenecek müzik alanında önemli gelişmelere katkı sağlamışlardır. Doğu ve Batı müzik kültür sentezi ile gelişen ve beslenen Osmanlı müzik kültürü, kısa süre zenginleşmiş ve bu zenginlik doğal olarak bir eğitim anlayışını da beraberinde getirmiş; makamsal yapı, usul anlayışı, hanedan eğitimi, sâzende eğitimi, güfte-vezin gibi konular bu eğitimin temelini oluşturmuştur.⁷

Osmanlı Devleti'nde zaman içerisinde şekillenen eğitim anlayışı ile paralel olarak müzik kültürü, toplumun her kesiminde etkili bir şekilde hissedilmeye başlanmış ve kısa süre sonra gerek saray gerekse Bab-ı Ali'nin girişim ve destekleri ile devletin başkenti İstanbul başta olmak üzere birçok yerde, müzik eğitimi kurumsallaşarak birçok eğitim kurumu açılmıştır. Bunlar arasında; askeri müzik eğitiminin verildiği Mehterhaneler, halka müzik eğitimi veren Mevlevihaneler, devlet yöneticilerini ve saray personelini eğitmek için kurulmuş olan Enderun mektebi, musiki esnaf loncaları, pek çok özel meşkhâne ve Tanzimat'tan sonra açılmaya başlayan müzik okulları bulunmaktadır. Eğitim kurumlarının yaygınlaşmasıyla beraber müzik eğitiminin Anadolu'da daha etkin bir şekilde yayıldığı görülmektedir. İstanbul'un dışındaki pek

⁶Ahmet Özalp, *Musiki Tarihi*, İstanbul 2010, s 22

⁷Bülent Aksoy, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, Ankara 1985, s. 1209-121

çok şehirde açılan Mevlevihanelerin bu durumun ortaya çıkmasındaki payı oldukça yüksek olmuştur.⁸

Anadolu coğrafyasında gelişen sanat anlayışı ile birlikte ortaya çıkan müzik eğitimi, Osmanlı Devleti'nde yukarıda bahsettiğimiz eğitim kurumlarında planlı ve örgütlü bir biçimde yürütülmüştür. Araştırma konusu ile uyumlu olduğu için bu eğitim kurumlarında yürütülen müzik eğitimine yönelik faaliyetlere kısaca değinilmesi araştırma kapsamında uygun görülmüştür.

2.2.1 OSMANLI SARAY OKULU ENDERUN'DA MÜZİK EĞİTİMİ

Osmanlı Devleti'nde devşirme usulü ile temin edilen gelecekte devletin üst düzey önemli devlet adamları ve bilim insanları olacak çocukların eğitildiği saray teşkilatının önemli bir parçası olan Enderun mektebinde eğitim-öğretim, bazı kaynaklara göre II. Murat dönemi ile birlikte başlamıştır.⁹ Enderun mektebinde öğrencilere beşeri bilimlerin yanı sıra başta müzik olmak üzere sanat alanında da eğitim verilmiş olup bu eğitimde musiki oldukça önemli bir paya sahiptir.¹⁰ Araştırmalar, Enderun mektebinde musiki eğitiminin ne zaman başladığına dair net bir tarihin olmadığını göstermekle birlikte Araştırmacı Cem Behar, “Şeyhülislam'ın Müziği” adlı eserinde Enderun'da musiki eğitiminin başlangıcı olarak 16. yüzyılı işaret etmiştir.¹¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise “Osmanlılar Zamanında Saraylarda Musiki Hayatı” adlı eserinde musiki eğitimin daha erken bir tarihte yani II. Murad dönemi 15. yüzyıldan itibaren yürütüldüğünü belirtir.¹² Enderun mektebinde musiki eğitimin 15. yüzyıldan itibaren yürütüldüğünü Uzunçarşılı ile paralel olarak Ülker Akkutay, “Enderun Mektebi” isimli eserinde ifade etmiştir.¹³

Görülen odur ki, Enderun mekteplerinde musiki eğitiminin ne zaman başladığı net değildir; ancak buradan çıkartılan önemli bir sonuç, Osmanlı Devleti'nin gelecekte devletin yönetimini üstlenecek devşirme gençlere müziğin önemini aşlamaya

⁸Nuri Köstüklü, Vatan Savunmasında Mevlevihaneler, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, s. 17

⁹Ekmeleddin İhsanoğlu, Osmanlı Medeniyeti Tarihi, Cilt 1, İstanbul 1999, s. 251

¹⁰Ziya Kazıcı, Osmanlıda Eğitim ve Öğretim, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2013, s. 25

¹¹Cem Behar, Şeyhülislam'ın Müziği, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul s. 45

¹²İsmail Hakkı Uzunçarşılı Osmanlılar Zamanında Saraylarda Müsiki Hayatı, Belleten, Ankara 1977 s. 60

¹³Ülker Akutay, Enderun Mektebi, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 1985, s. 36

çalışmasıdır. Enderun'da müzik eğitimi titizlikle sürdürülmüş ve devşirme sistemine tabi Enderun'daki sanata yatkın gençler, belirli sınav ve uygulamalara tabi tutularak belirlendikten sonra, usta-çırak ilişkisine tabi olarak saz ve ses sanatkarı olmak üzere bir ustanın yanına verilirdi. Bu gençler, musiki sanatının inceliklerini kavrayıp ustalaşmakta, daha sonra ise Topkapı Sarayı'nda yılda iki kez yapılan Fasl-ı Hümayun'a katılarak berat almakta idiler.¹⁴

2.2.2. OSMANLI ASKERİ SİSTEMİ İÇERİSİNDE MÜZİK EĞİTİMİ MEHTERAN

Eski çağlardan beri her ulus, savaşlardaki psikolojik etkisinden dolayı ordularında bir müzik disiplini oluşturmaya çalışmıştır. Bu uygulama, Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk kültüründe rastlanılması şaşırtıcı olmayan bir kültür ögesidir. Türk kültürünün farklı dönemlerinde farklı isim ve şekillerle varlığını sürdüren Mehter, Osmanlı Devleti'nde henüz beylik dönemi olan Osman Gazi dönemi ile birlikte Anadolu coğrafyasında varlık göstermiş ve bu tarihten sonra Mehter, Osmanlı'da saltanat alameti olarak görülmeye başlanmıştır. Bu teşkilâtta ilk ciddi gelişme Fatih Sultan Mehmet döneminde gerçekleşmiş, İstanbul'un fethinden sonra Demirkapı'daki nevbethâneyi Fatih kurdurmuş, ayrıca bir fermanla Eyüp, Kasımpaşa, Galata, Tophane, Beşiktaş, Rumelihisarı, Yeniköy, Rumeliyenihsarı, Kavakyenihisarı, Beykoz, Anadoluhisarı, Üsküdar ve Yedikule'de seher vaktiyle öğle ve yatsı namazlarından sonra günde üç nevbet çalınmasını emretmiştir.¹⁵

2.2.3. MUSİKA-İ HÜMÂYÛN'DA MÜZİK EĞİTİMİ

Osmanlı Devleti'nin en önemli ıslahat girişimi olan Padişah III. Selim döneminde gerçekleşen Nizam-ı Cedid hareketi, Batı dünyası örnek alınarak yapılan ilk ciddi yenileşme hareketidir. III. Selim bu dönemde etkinliğini yitirerek yozlaşan Yeniçeri Ocağı'nın yerine Avrupa tarzı eğitim sistemine tabi Nizam-ı Cedid ordusunu kurmayı hedeflemiş ve İsveç, İngiltere ve Fransa'dan subaylar getirtmiştir.¹⁶ III. Selim

¹⁴Nazmi Özalp, Türk Musikisi Tarihi I. Cilt, MEB Yayınları, İstanbul 2000, s. 208

¹⁵M. Ali Eren, Mehter Tarihi Ve Marşları, İstanbul 1959; s. 18

¹⁶Durmuş Yalçın, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012, s. 6

bu dönemde sadece modern bir ordu değil aynı zamanda Mehterin yerine Batı tarzı Musika Teşkilatı'nı kurmuş ancak III. Selim'in ıslahat dönemi yenilik karşıtı kesimlerin girişimleri sonucu son bulmuştur. Dolayısı ile oluşturulmak istenen yeni askeri sistem ve müzik teşkilatı da yarıda kalmıştır. Ancak daha sonra 1826 II. Mahmut'un Yeniçeri Ocağı'nı ortadan kaldırması ile birlikte Batı tarzı bir anlayış içeren Musika sistemi, Musika-i Hümayun olarak yeniden tarih sahnesine çıkmıştır. Musika-i Hümayun ile birlikte Türk müziğinde Batı tarzı yeni arayışlar ve açılımlar başlamıştır. Musika-i Hümayun'un fasıl heyeti içinde, ney ile flütü bir araya getiren bir düzen vardı. Batı musikisinin majörülle minörüne yakın makamlardaki peşrev ve saz semailerini gibi özel repertuara sahip Musika-i Hümayun, günümüzdeki çoksesli müzik eğitimi ve öğretimi veren konservatuarların temelini teşkil etmektedir.¹⁷

2.2.4. MEVLEVİHÂNELERDE MÜZİK EĞİTİMİ

Malazgirt zaferinden itibaren yeni bir kültür ve medeniyete kapılarını açan Anadolu'da zaman ilerledikçe Orta Asya'nın maddi ve manevi dinamikleri ile inşa edilen Anadolu kültürünün kurumsallaşmasından etkilenen başka bir yapıda Sufi faaliyetlerdir. Anadolu coğrafyasında 13. yüzyıldan itibaren sıkça ismi zikredilen Sufi faaliyetlerin en önemlisi, Mevlevilik olarak zikredilmektedir. Felsefesini ve tasavvufi düşünce yapısının kaynağını Mevlana Celaleddin Rumi'den alan Mevlevilik, kuruluşundan itibaren gelenekleri itibari ile musikiye çok önem vermiş, dini musikinin temellerini Mevlevi ayini ile atmıştır. Mevlevihanelerde dini musikiye dair yapılan eğitim, hoca merkezli meşk sitemine dayanmakta ve sürekli tekrar gerektiren bir sistemsel yapı içermekte idi.¹⁸ Mevlevihanelerde başlarda Kudüm, Rebab ve Meyle devam ettirilen eğitim, daha sonraları çeşitlilik kazanmıştır. Bu alana XVII. yüzyıldan itibaren ud, keman, kanun, santur, tambur, kemençe, girift hatta zamanla piyano ve viyolonsel de katılmıştır.¹⁹

¹⁷Ogün Atilla Budak, Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi, Phoenix Yayınevi, Ankara 2006, s. 56

¹⁸Nuri KÖSTÜKLÜ, Vatan Savunmasında Mevlevihaneler, Atatürk Araştırma merkezi Yayınları, Ankara 2010, s. 17- 22

¹⁹Ali Gölpınarlı, Mevlâna'dan Sonra MevlevilikİnkılapYayınevi, İstanbul 1983, s.117

2.2.5. OSMANLI'NIN İLK RESMİ MÜZİK OKULU DÂRÜLELHAN

20 yüzyılda devam eden savaş ortamına rağmen Osmanlı Devleti'nin ilk konservatuvarı Darülelhan kurulmuştur ki bu durum her ne koşulda olursa olsun Osmanlı Devleti'nin sanat alanında yapılanma faaliyetini devam ettirdiğinin göstergesidir.²⁰ Bir rivayete göre 1916 başka bir rivayete göre ise 1917 yılında olağanüstü savaş ortamında İstanbul'da kurulan Darülelhan'ın eğitim faaliyetleri sadece Türk sanat müziği ile sınırlı kalmıştır. Darülelhan günümüz İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın temeli kabul edilmekle birlikte Anadolu coğrafyasının ilk halka açık okulu olarak da bilinmektedir. Darülelhan, 1921 yılında İşgal dönemi ile birlikte faaliyetlerine ara vermiş daha sonra cumhuriyetin ilanı ile birlikte faaliyetlerine devam etmiştir.²¹

2.2.6. OSMANLI DEVLETİ'NDE İLK KONSERVATUAR DÂRÜLBEDÂİYİ

1911 yılında İstanbul Şehremanetinin (Belediyesinin) girişimleri ile İstanbul Şehremaneti'ne bağlı olarak açılan müzik ve tiyatro eğitimi veren “Darülbedayi-i Osmani” de Batı ve Türk müziğine dair unsurlar birlikte işlenmiş sentez bir eğitim modeli geliştirilmiştir. Batı ve Türk müziği alanında faaliyet gösteren “Darülbedayi-i Osmani” Balkanlarda başlayan huzursuzluk ortamı ve iç kargaşalardan dolayı, 1916 yılında açılışından beş yıl sonra, müzik bölümü kapatılmış ancak tiyatro bölümü, müzik bölümü kapatılmasına rağmen varlığına devam etmiştir.²²

2.3. OSMANLI DEVLETİNDE ÖZEL MÜZİK EĞİTİMİ

2.3.1. Darü'l-Musiki-i Osmani

Osmanlı devletinde müzik eğitimi adına açılan özel musiki okullarının ilk ve en uzun ömürlü olanı Dârü'l Mûsikî Osmani Mektebi'dir. 1908 yılında Şehzade Ziyaeddin

²⁰Necdet Sakaoglu, Osmanlı Eğitim Tarihi, İstanbul 1991, s. 144

²¹Ahmet SAY, Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2000, s. 513

²²Derya Uzun Aydın, Osmanlı'nın Son Dönemi'nde Eğitim, Kültür Ve Sanat Hayatına Genel Bir Bakış, İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, İstanbul 2003, s. 7

Efendi'nin himayesinde açılan mektep, İstanbul Koska Caddesi Ragıp Paşa Kütüphanesi'nin karşısındaki bir binada faaliyet göstermeye başlamıştır. Önceleri bir cemiyet olarak faaliyet gösteren Dârü'l Mûsikî, 1912 yılına gelindiğinde okul haline dönüşmüştür. Okulun eğitim kadrosuna bakacak olursak; kurumun Kanuni Hacı Arif Bey, Muallim İsmail Hakkı Bey, Leon Hancıyan, Udi Sami Bey, Neyzen Tevfik, Arap Cemal ve Hafız Aşir gibi sanatkârlardan oluştuğu görülmektedir. Okul, 1914 yılında Ragıp Paşa Kütüphanesi'nin karşısındaki binadan Çemberlitaş'ta başka bir binaya taşınmış ve kısa bir süre sonra faaliyetine son vermiştir.²³

2.3.2. Darü'l feyz-i Musiki

1915 yılında Ethem Bey tarafından kurulan Darü'l feyz-i Musiki Selahaddin Pınar, Cemil Bey, Tanburi Fuat Sorguç gibi önemli müzisyenlerin yer aldığı önemli bir kuruluştur. Darü'l feyz-i Musiki, daha sonra Üsküdar Musiki Cemiyeti'ne dönüşmüştür.²⁴

2.3.3. Üsküdar Musiki Cemiyeti

Telgrafçı Ata Bey tarafından 1908 yılında evinin alt katında Anadolu Musiki Cemiyeti olarak öğrenime açılan kuruluş, daha sonra Ethem Bey tarafından kurulan Darü'l Feyz-i Musiki ile birleşmiş ve Üsküdar Musiki Cemiyeti adını almıştır. Cemiyet günümüzde halen musiki konusunda faaliyet göstermektedir.²⁵

2.3.4. Darü't Talim-i Musiki

1916'da Şehzadebaşı'nda öğrenime açılmış Darü't talim-i Musiki, özel musiki eğitimi veren kurumların en uzun ömürlü olanıdır. Darü't talim-i Musiki, fasıl musikisine yönelik yeni bir disiplin geliştirmiştir. Topluluk, İstanbul'da halkın saygı ve sessizlik içerisinde dinlediği çok sayıda gece konserleri vermiştir. Cumhuriyet

²³Nazmi Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000, s. 77

²⁴www.ege.edu.tr/kon/dergi3/files/assets/basic-html/page159.htm

²⁵Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000, s. 76

döneminde de varlığını gösteren cemiyet, 1931 yılında kapanmıştır. Ancak daha sonra Fahri Kopuz tarafından yeniden açılmasına rağmen Fahri Kopuz'un Ankara Radyosu'na tayin edilmesi ve bu yüzden İstanbul'dan ayrılması nedeni ile tekrar kapanmıştır. Darü't talim-i Musiki'nin müzik adına icra ettiği faaliyetlere genel olarak bakacak olursak; plak çalışmaları, nota yayını, musiki eğitimi yapılması, düzenli konserler verilmesi, yurt içi ve dışı turneler olması gibi çeşitli faaliyetlerle Türk Musikisi'ne değerli hizmetler sunmuştur.²⁶

2.3.5. Terakkî-i Mûsikî Mektebi

Maarif Nezareti'ne bağlı olarak 1922 yılında, Ali Salâhi Bey, Ali Rıza Şengel, Kanuni Nazım Bey ve Fahri Kopuz tarafından kurulan Terakkî-i Mûsikî Mektebi, dönemin önemli özel mûsikî mektepleri arasında yer almıştır. Ancak Terakkî-i Mûsikî Mektebi, Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra 1927 yılında kapanmıştır.²⁷

2.4. CUMHURİYET DÖNEMİ MÜZİK EĞİTİMİ

Öncesinde belirttiğimiz üzere farklı etnik unsurları bünyesinde bulunduran Osmanlı Devleti, bu unsurlara özgü kültür ve medeniyetleri bünyesinde barındırmıştır. Bu çok uluslu yapı içerisinde oluşan kültür sentezi, Osmanlı Devleti'nde farklı eğitim anlayışlarının gelişmesine neden olmuştur ve bu durumun müzik alanında verilen eğitimde de etkili olduğu görülmüştür. 18. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı toplumunda etkinliği artan Batı tarzı kültür öğeleri ve eğitim anlayışının müzik eğitimi üzerindeki etkisi giderek fark edilmeye başlamıştır. Bu anlayışın hâkim olduğu bir ortamda 1839 yılında Sultan Abdülmecid tarafından Osmanlı'da ilk Anayasacılık faaliyeti olan Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi ile birlikte birçok alanda yenileşme faaliyeti başlamıştır.²⁸ Bu dönemde başlayan yenileşme çalışmalarından etkilenen kültür ve sanat faaliyetleri, Cumhuriyet dönemine kadar gelişmeye devam etmiştir.

²⁶Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000, s. 80

²⁷Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000, s. 74

²⁸Durmuş Yalçın, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012, s. 8-9

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Anadolu da var olan çok uluslu yapı, yerini ulusal kimlik hedefine bırakmış ve belirlenen bu hedefle, ulusun tarihsel kültürel yapısı yeniden ele alınıp tanımlanmaktaydı. Atatürk ile birlikte dönemin muhasır medeniyetler seviyesine ulaşma hedefi yolunda bir takım köklü değişikliklere gidilmiş ve bu durumun sonucu müzik eğitime de yansımıştır. Müzik eğitimi Osmanlı döneminden farklı olarak ulusal bir karakter kazanmıştır.²⁹

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kültür ve sanat alanındaki faaliyetlere daha çok önem verilmiş olup Atatürk'ün talimatları ile birlikte sanatsal gelişme devlet politikası haline gelmiştir. Toplumsal gelişimde sanat ve sanatçının önemi bu dönemde yapılan çalışmalar ile irdelenmiş, sanat eğitimi Maarif sistemi içerisine dâhil edilerek milli eğitim politikaları çerçevesinde değerlendirilmiştir.³⁰ Bu denli önemsenen bir müzik eğitimi, kısa sürede yapılan çalışmalarla birlikte kurumsallaşmış ve henüz yeni savaştan çıkmış yeni bir devletin başta yoksulluk olmak üzere pek çok sorunla karşı karşıya olmasına rağmen müzik eğitime bu denli önem verilmesi şaşırtıcı bir gelişmedir.³¹

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde dönemin tek partili siyasi yapısı içerisinde, siyasi iktidarı elinde bulunduran Cumhuriyet Halk Partisi'nin eğitim alanında üzerinde çok fazla durduğu kurumlarının başında Halkevleri bulunmakta idi. Halkevlerinin cumhuriyetin ilk yıllarında müzik eğitiminin halka yönelik yaygınlaştırılmasında oldukça önemli etkileri olmuş, bir başka deyişle halk içerisinde müzik ve sanatın yaygınlaştırılması misyonunu üstlendiği görülmektedir. Bunun haricinde 1924 yılında Tevhidi Tedrisat Kanunu ile birlikte kurulan Musiki Muallim Mektebi, yeni devletin müzik eğitimcilerini ve sanatçılarını yetiştirme görevini üstlenmiştir.

Müzik ve sanat eğitiminde birbirini takip eden dönemler, bir bütünün göz ardı edilmemesi gereken faaliyetlerinin tümünü göz önüne serer. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Atatürk'ün başlatmış olduğu toplumsal aydınlanma dönemi, daha öncesinde Osmanlı Devleti döneminde yapılan modernleşme faaliyetlerini gün yüzüne çıkarmış ve

²⁹Gökçe Fırat, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Döneminde Atatürk ve Kürtler I, *Türksolu Dergisi*, 2005 İstanbul, s 85

³⁰Burak Tarlakazan, "Atatürk ve Sanat Kavramı Üzerine Düşünceler", *Bilge Dergisi*, C.10, 2003, s. .38

³¹Yalçın, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, s. 254

cumhuriyet dönemindeki yeniden yapılanma faaliyetinin daha çabuk kavranmasını sağlamıştır.³²

Karizmatik lider olarak nitelendirilen Mustafa Kemal Atatürk, modern Türkiye'yi kurarken hedef olarak seçtiği modernleşme modelini kültür sanat faaliyetlerini de kapsayacak biçimde belirlemiş ve toplumsal eğitim planları içerisine dâhil edilmesini sağlamıştır. Bu dönemde yukarıda da belirttiğimiz gibi hem örgün eğitim kurumları hem de alternatif eğitim kurumları olarak nitelendirilen Halkevleri gibi kurumların bünyesinde verilen müzik eğitimi, özverili bir eğitim planı ile toplumsal yaşama dâhil edilmeye çalışılmıştır. Atatürk dönemindeki tüm bu çabalar, toplumun müzik ve kültür ilişkisinin yeniden inşası olarak da nitelendirilebilir.

Yeni Türk devletinin belki de en önemli eğitim hamlelerinden biri olan Köy Enstitüleri, dönemin politik ve kültürel ortamının ruhuna uygun bir anlayışla memleketin dört bir yanını vatan kabul eden gençlerin, “*tek bir ses, tek bir yürek*” olacak biçimde eğitilmelerini sağlamak adına aktif bir şekilde faaliyet göstermiştir. Bu nedenle yaygın eğitim kurumu olma özelliği taşıyan Köy Enstitülerinde güzel sanatlar ve müzik eğitimine de önemli ölçüde yer verilmiştir.³³

Sözü edilen yaygın eğitim faaliyetleri dâhilinde Köy Enstitülerinde Doğu'nun kültürünü Batı'ya, Batı'ninkini Doğu'ya, Güney'i Kuzey'e, Kuzey'i Güney'e tanıtarak ortak bir kültür birliği oluşturma amacıyla, öğrencilere birbirlerinin türkülerini söyleterek, oyunlarını oynatarak gerçekleştirilen bir eğitim anlayışı içerisinde “*tek ses, tek yürek*” olmanın önemi, Anadolu insanına kavratılmaya çalışılmıştır. Bu eksende beş yıllık Köy Enstitüsü eğitimi içinde, her öğrenciye en az on iki marş, yirmi bir tatbikat şarkısı, otuz beş halk türküsü öğretilmiştir.³⁴

2.5.TEVHİDİ TEDRİSAT KANUNU'NDAN SONRA MÜZİK EĞİTİMİ

Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve 11 Ağustos 1923'de Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce açılan 2. T.B.M.M, ulusal kültürün oluşması ve muhasır medeniyetler

³²Kutlay Baydar, Evren. Osmanlı'nın Avrupalı Müzisyenleri, Kapı Yayınları, İstanbul 2010, s. 306

³³Fırat, 2005, s. 75

³⁴Tarлакazan, 2003, s. 39

seviyesine yükselme gayesi ile doğru orantılı olarak güzel sanatların eğitim ve öğretimle yenilenmesini mümkün kılacak kurumların oluşturulmasına geniş ölçüde imkân sağlamıştır. 1924 yılında kurulan Maarif Bakanlığı (Milli Eğitim Bakanlığı) müzikte kalkınma çabasını öncelikle okullarda ele alınmasını temel prensip olarak benimsemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu hedef doğrultusunda ilk önce “Musiki ve Temsil Akademisi Kanunu” çıkartılmış ve 1 Eylül 1924 tarihinde Başkent Ankara’da Musiki Muallim Mektebi (Müzik Öğretmeni Okulu) kurulmuştur.³⁵

1924 yılında müzik alan öğretmeni yetiştirme amacı ile müzik eğitimi veren ilk kurum olan Musiki Muallim Mektebi, besteci ve yorumcusuyla genç müzisyenleri Ankara’ya çekmeye başlamış ve 1936’da kurulacak olan Ankara Devlet Konservatuvarı’nın ilk temelleri bu dönemde atılmıştır.³⁶ Okulun 1925 tarihli yönetmeliğinde amacı, bütün ortaokul, lise ve öğretmen okullarına musiki öğretmeni yetiştirmek şeklinde belirtilmiştir.

3 Mart 1924 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkartılan Tevhidi Tedrisat Kanunu ile birlikte eğitim öğretim kurumları yeniden bir yapılanma sürecine tabi olmuştur. Bilimden uzak etkinliğini yitirmiş eğitim kurumları olan medreseler kapatılarak yerine müfredatında pozitif bilimlerin yanı sıra kültürel ve sanatsal öğretilere de yer veren modern eğitim kurumları kurulmaya başlanmış ve ülke genelinde yaygınlaşmaya başlamıştır.³⁷ Bu gayede cumhuriyet döneminin de temelleri atılan başata ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarında müzik eğitimi üç temel esasta yürütülmüştür. Bu esaslar ses, çalgı ve müzik bilgisi eğitimi olarak belirlenmiş ve bu esaslara dayandırılan müzik eğitimi ile dönemin öğrencilerinin yaratıcılık gücünü ortaya koymak ve müziğin niteliği ve kalitesini öğrencilere kavratmak amaçlanmıştır. Bu dönemde müzik eğitimi okullarda farklı şekillerde verilmiş olup 1924-1930 yılları arasında “musiki”, 1930 sonrasında ise “müzik dersi” ismi ile verilmiştir. Bununla birlikte ilk dönemlerde sadece şehir merkezlerindeki temel eğitim ve öğretim kurumlarında verilen müzik eğitimi, 1948 yılı itibari ile il, ilçe, köy ve kasabalarda bulunan tüm okullarda verilmeye başlanmıştır. Müzik eğitimine dair yürütülen eğitim

³⁵Cemal Anadol, Atatürk ve Sanat, Yayılım Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 56

³⁶Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi, Pagem Yayınları, İstanbul 2013, s. 37

³⁷Asım ARI, Tevhid-i Tedrisat ve Laik Eğitim, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2,2002, s. 187-188

faaliyetleri, 1952 yılına kadar temel eğitim kurumları ile sınırlı kalmışsa da 1952 yılı itibari ile günümüz orta öğretim kurumları olan liselerde de verilmeye başlanmıştır.³⁸

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde temelleri atılan modern Türk toplumunda gelişen kültür ve sanat anlayışı ile paralel olarak gelişim sağlayan müzik eğitimi, daha önce de belirttiğimiz gibi devlet politikası haline gelmiş ve hem yurt içi hem de yurt dışında ilgili öğrencilere bu konuyla ilgili eğitim olanakları sağlanmıştır. Bu dönemde pek çok öğrenci, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yurt dışı eğitim için düzenlenmiş olduğu sınavını kazanmış ve müzik alanında sanatçı ve müzik öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere yurt dışına gönderilmiştir. Bu öğrencilerden örnek verecek olursak; 1924 yılında ilk olarak Ekrem Zeki Ün, Paris'e gönderilmiştir. 1925 yılında Ulvi Cemal Erkin, Cezmi Rifki Erinç Paris'e ve Fuad Koray Budapeşte'ye, 1926 yılında Necil Kazım Akses ve 1927 yılında Hasan Ferit Alnar Viyana'ya, 1928 yılında ise Ahmet Adnan Saygun Paris'e, Halil Bedii Yönetken Prag'a gönderilmiştir.³⁹

2.6. MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN AKTİF ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI

Müzik öğretiminde kullanılan aktif öğrenme yaklaşım ve yöntemleri incelendiğinde, Kodaly, Dalcroze, Suzuki, Orff ve işbirlikli öğrenme yöntemleri ile karşılaşmaktadır. Bu öğrenme yöntemleri incelendiğinde, bu yöntemlerin ortak ve farklı özelliklerinin bulunduğu görülmektedir.

2.6.1. Kodaly öğrenme yöntemi

Müzik ile dansı birleştiren yöntem olarak bilinen ve Macar besteci Zoltan Kodaly ismi ile özdeşleşen Kodaly yöntemi, öğrencinin derse katılımının aktif olarak gerçekleşmesini sağlar. Kodaly, oyun oynamayı çok seven çocuklar için dansın da bir tür oyun olduğundan söz eder. Şarkıların oyunlaştırıldığı Kodaly öğrenme yönteminde repertuar, geleneksel halk şarkılarından seçilmekte olup öğretim sırasında dikkatli bir şekilde uygulanır. 2-3 yaş grubu çocuklarda daha çok kullanılan Kodaly yönteminde

³⁸İsmail Güven, Türk Eğitim Tarihi, Ankara 2012, s. 123

³⁹Gökhan Paçacı, Cumhuriyet'in Sesli Serüveni, Cumhuriyet'in Sesleri, Türk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s. 15

genellikle halk müziğinden yararlanır ve insan sesi ise önemli enstrümandır. Kodaly'ın müzik eğitimi kavramı, günümüzde Macaristan'da genel müzik öğretiminin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda Kodaly yöntemi, uzmanlık düzeyindeki müzik öğretiminde çok önemli bir yere sahiptir. Kodaly yönteminin temel ilkeleri, 1925 yılında ilgisini müzik pedagojisine yoğunlaştıran Kodaly tarafından geliştirilen yöntemle oluşturulmuştur.⁴⁰

2.6.2. Dalcroze öğrenme yöntemi

İsviçreli besteci Emile-Jacques Dalcroze tarafından geliştirilen Dalcroze öğrenme yöntemi, doğaçlama ve beden hareketleri ile zihin ve beden arasındaki uyumun gösterildiği bir öğrenme yöntemidir. Bu öğrenme yönteminin temelinde hareket esastır. Dalcroze'e göre sağlam ve canlı bir müzikal temel oluşturmanın en etkili yolu, insan bedenini çok iyi akortlanmış bir müzik aletine dönüştürmektir. Piyanoda doğaçlama yapılarak uygulanan Dalcroze öğrenme yönteminde en önemli özellik, çocukların hareket edebilme yeteneklerini kendi kendilerine fark etmelerini sağlamaktır. Bu öğrenme yönteminin bir başka özelliği ise her yaş grubunda çocuğa uygulanabilir olmasıdır.⁴¹

2.6.3. Suzuki öğrenme yöntemi

Müzik eğitiminde Suzuki yöntemi kemancı, pedagog ve eğitimcilik gibi çok yönlü vasıflara sahip Dr. Shinichi Suzuki tarafından ortaya atılmıştır. Suzuki yöntemi, öğretim metotları üzerine kurulmuş çocuğun kulağını geliştirmeye yöneliktir. Suzuki yönteminde çocuğun doğduğu andan başlayarak müzik dinleyerek büyümesi önemli bir yere sahiptir. Suzuki yöntemi ile çocuğun müzik kulağının güçlendirilmesi esas alınır. Suzuki yönteminde önemli olan çalgı eğitimini küçük yaşlardan itibaren çocuklara benimsetebilmektir. Temelde Keman metodu olarak ortaya çıkan Suzuki öğretim yöntemi daha sonra diğer enstrümanlar için de geliştirilmiştir. Suzuki öğretim yöntemi, ailelerin çocuklarına tıpkı anadil eğitiminde olduğu gibi müzik eğitiminde de yanlış

⁴⁰Buğra Gültek, Zoltan Kodaly Ve Kodaly Yöntemi, 2007, s. 3

⁴¹Kadir Özal, Dalcroze Metodu, 2007, s. 1-5

yaptıklarında doğruyu göstermeleri ve çocuğu doğruyu bulmaya yönlendirmeleri temel alınır. Suzuki öğretim yönteminde çocuklara çalgı eğitimi, 3-4 yaşlarında verilmeye başlanır.⁴²

2.6.4. Orff öğrenme yöntemi

Carl ORFF tarafından geliştirilen Orff yöntemi ritim, müzik ve dans öğeleri üzerine kurulmuştur. Orff yöntemi, okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklara yönelik bir eğitim anlayışıdır. Bu yöntemdeki amaç, çocukların yaratıcılığını geliştirmekle beraber çocuklara eğlenirken öğrenmeyi sağlayan bir anlayıştır. Müzikle dans eden, hareket eden, konuşan, müziğe söz giydiren(söz yazan) kısacası müzik aracılığıyla kendini ifade eden çocuk, bu esnada müziğin içine girerken bir takım kavramları farkında olmadan bile öğrenmeye başlar. Sözün özü, her çocuğun birden bir çalgı öğrenmesinden önce Orff eğitimi alıp müziği yaşaması ve anlaması gerekmektedir.⁴³

2.7.GÜNÜMÜZDE MÜZİK EĞİTİMİ

Ülkemizde son dönemlerde eğitim adına önemli adımlar atılmakta olup bu ekseninde eğitim ve öğretim kurumlarında uygulanmakta olan eğitim ve öğretim programlarında kapsamlı bir takım köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu çerçevede tarihsel süreç içerisinde süre gelen müzik eğitimi de bir takım iyileştirilmeler yapılmış olmasına karşın müzik eğitimi, eğitim kurumlarında maalesef henüz hak ettiği değere haiz olamamıştır. Bunda günümüzde müzik dersinin özellikle öğrenci ve velilerin büyük bir çoğunluğu tarafından önemsiz bir ders olarak görülmesinin yanında genel olarak bir üst eğitim kurumlarına geçiş sürecinde öğrencilere uygulanan sınav sistemlerine yönelik müfredatta müzik eğitimine yer verilmemesinin etkenler arasında önemli yer tuttuğu söylenebilir.

⁴²Kadir Özal, Suzuki Metodu, 2007, s. 1-5

⁴³Beste Çevik, Müzik Öğretim Yöntemlerinden, Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış, Balıkesir, 2007 s. 96

2.7.1. Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi

Okul öncesi olarak adlandırdığımız eğitim safhasında öğrencilere yönelik yürütülen müzik eğitimi ile öğrencilerin Spatial zekâlarının artırılması hedeflenmektedir. Spatial zekâ, görsel dünyayı algılayabilme, nesnelerin görüntülerini zihinde oluşturabilme ve bunların farklılıklarını kavrayabilme yetisi olmasına rağmen müzikle yakından ilişkilendirilmiştir. Ayrıca okul öncesi öğrencilerine yönelik verilen müzik dersi ile sınırların eğitilerek beynin korteksindeki algısal gelişmeye katkı sağlaması hedeflenmiştir. Bu konuda yapılan bir araştırmaya göre piyano ya da diğer enstrümanları kullanmaya yönelik eğitimin bu sinirsel bağlantıyı güçlendirdiğini ve çocuk zekâsını büyük oranda artırdığını ortaya koymaktadır.⁴⁴

2.7.2. İlkokulda Müzik Eğitimi

Günümüzde 4+4+4 sistemi çerçevesinde yeniden açılan ilkokullarda öğrencilere müzik eğitimi genellikle sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Ancak özellikle büyük şehirlerde ve gelişmiş bölgelerde ilkokul öğrencilerinin müzik eğitimini sınıf öğretmenin yanı sıra müzik öğretmeni üstlenir. Müzik öğretmeni müzikte derinliğine eğitilmiş, sınıf öğretmeni ise müzik dâhil birçok konuda eğitim almıştır. Ancak tüm bunlara rağmen ilkokullarda yürütülen müzik eğitime yönelik yapılan araştırmalar, ilkokullarda yürütülen müzik eğitiminin kazanımlar bakımından yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.⁴⁵

2.7.3. Ortaokullarda Müzik Eğitimi

Günümüzde 4+4+4 sistemi çerçevesinde yeniden açılan ortaokullarda yürütülen müzik eğitime dair yapılan araştırmalara baktığımızda, öğrencilere yönelik sürdürülen müzik öğretim programına dair çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak birçok uygulama gündeme getirilmesine rağmen, müzik öğretim programında öngörülen hedeflere

⁴⁴Ebru Temiz, Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi; Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006, Denizli 2006, s. 198

⁴⁵Gülşay Göğüş, İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği, Eğitim Fakültesi Dergisi XXI, Bursa 2008, s. 372

ulaşabilmek açısından yeterince yol alınmadığı anlaşılmıştır. Yine bu konuda yapılan diğer araştırmalarda, ortaokullarda yürütülen müzik eğitiminde öğrencilerin kazanımlarına yönelik hazırlanan programların hedefine ulaşması, bu programı uygulamaya yeterli müzik ve program bilgilerine sahip öğretmenler sayesinde gerçekleşeceği vurgulanmıştır.⁴⁶

Tablo 1. 2010 Yılı İtibarıyla İlk ve Orta Dereceli Okulların Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		SINIFLAR							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Z	TÜRKÇE	11	11	11	6	6	5	5	5
O	MATEMATİK	4	4	4	4	4	4	4	4
R	HAYAT BİLGİSİ	4	4	4					
U	FEN VE TEKNOLOJİ				3	3	4	4	4
N	SOSYAL BİLGİLER				3	3	3	3	
L	T.C. İNKILÂP TARİHİ								2
U	YABANCI DİL				3	3	4	4	4
D	DİN KÜLTÜRÜ. A.B				2	2	2	2	2
E	GÖRSEL SANATLAR	2	2	2	X	1	X	1	1
R	MÜZİK	2	2	2	X	1	X	1	1
S	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	2	2	2	2
	TEKNOLOJİ VE TASARIM						2	2	2

Kaynak: Eğitim İzleme Raporu 2012

⁴⁶Ayşe Meral Töreyin, Türkiye'nin İlköğretim Kurumlarındaki "Müzik Eğitimcisi" Sorunu, Filarmoni Sanat, Trabzon 1997 s. 3

2010 yılına ait ilk ve orta dereceli okulların haftalık ders çizelgesinden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, müzik dersine ayrılan haftalık ders saatinin diğer derslere oranla daha az olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Temmuz 2012’de Uygulamaya Konulan İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi Ve Ders Saatlerindeki Değişiklikler

DERSLER	SINIFLAR							
	İLKOKUL				ORTAOKUL			
	1	2	3	4	5	6	7	8
TÜRKÇE	10	10	8	8	6	6	5	5
MATEMATİK	5	5	5		5	5	5	5
HAYAT BİLGİSİ	4	4	3					
FEN BİLİMLERİ			3	3	4	4	4	4
SOSYAL BİLGİLER				3	3	3	3	
T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK								2
YABANCI DİL		2	2	2	4	4	4	4
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ				2	2	2	2	2
GÖRSEL SANATLAR	1	1	1	1	1	1	1	1
MÜZİK	1	1	1	1	1	1	1	1
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR					2	2	2	2
TEKNOLOJİ VE TASARIM							2	2
TRAFİK GÜVENLİĞİ				1				
REHBERLİK VE KARIYER PLANLAMA								1
İNSAN HAKLARI, YURTTAŞLIK VE DEMOKRASİ				2				

Kaynak: Eğitim İzleme Raporu 2012

Temmuz 2012'de uygulamaya konulan ilköğretim kurumları haftalık ders çizelgesi ve ders saatlerindeki değişikliklere yönelik tablo incelendiğinde ilköğretim kurumlarında okutulmakta olan müzik dersine ayrılan haftalık ders saatinin 2010 yılına göre daha az olduğu belirlenmiştir.

2.7.4. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ülkemizde ağırlıklı olarak müzik eğitimi veren ve yetenek sınavı ile öğrenci alan eğitim kurumlarıdır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren örgün eğitim kurumlarıdır. Günümüzde sadece devlete ait Güzel Sanatlar Liseleri bulunmakta olup bu alanda faaliyet veren özel eğitim kurumları yoktur.

2.7.5. Devlet Konservatuvarları

Cumhuriyetin ilanı itibari ile bir devlet politikası olan çağdaşlık ilkesi gereğince kurulan devlet konservatuvarları, ülkemizde müzik eğitimi veren en önemli kuruluşlardan biridir. Tarihsel süreç içerisinde daima kendini yenileyip geliştirerek kurulan devlet konservatuvarları, günümüzde faaliyetlerine aralıksız devam etmektedir. Günümüzde çeşitli illerde faaliyet gösteren devlet konservatuvarlarında ağırlıklı olarak birçok Batı müziği çalgılarının yanı sıra şan eğitimi verilmektedir. Devlet konservatuvarlarında ilk, orta, lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim verilmektedir.

Günümüzde müzik eğitimi faaliyetlerini sürdüren devlet konservatuvarları şunlardır:

- 1 . Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
- 2 . Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı
- 3 . Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
- 4 . Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
- 5 . Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

- 6 . Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 7 . Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 8 . Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
- 9 . Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 10 . Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı
- 11 . Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı
- 12 . İskenderun Mustafa Kemal Üniversitesi Mustafa Yazıcı Devlet Konservatuarı
- 13 . İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 14 . İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı
- 15 . Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 16 . Karadeniz Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 17 . Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 18 . Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 19 . Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 20 . Ondokuz Mayıs Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 21 .Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 22 .Selçuk Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 23 .Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 24 .Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuarı
- 25 .Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Devlet Konservatuarı

2.7.6. Askeri Mızık Okulu

Günümüzde Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Askeri Mızık Okulu, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli olan Bando Astsubay ve Müzisyen personelin yetiştirilmesi adına eğitim veren bir askeri okuldur. Hem yazılı hem de yetenek sınavı ile öğrenci alan Askeri Mızık Okulu, lise ve meslek yüksekokulu seviyesinde eğitim vermektedir.

2.7.7. Sahne Sanatları Fakülteleri

Çok fazla bir geçmişe sahip olmayan Sahne Sanatları Fakülteleri, günümüzde başlıca Bilkent Üniversitesi olmak üzere önemli üniversitelerin bünyesinde faaliyet göstermektedir. Sahne Sanatları Fakülteleri, Yükseköğretim Kurumu tarafından denkliği tanınan fakülte düzeyinde eğitim veren kurumlardır. Sahne Sanatları Fakülteleri, Devlet konservatuarlarında olduğu gibi özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul etmektedir.

2.7.8. Güzel Sanatlar Fakülteleri

Güzel Sanatlar Fakültelerinin müzik eğitimine yönelik faaliyet alanına bakacak olursak; müzik bilimcisi, müzisyen yetiştirmeyi amaç edinen fakülteler olduğunu görürüz. Güzel Sanatlar Fakülteleri, öğrencilerine hem lisans hem de lisansüstü düzeyde eğitim imkânı sağlamakla birlikte öğrencilerine çalgı ve şan eğitimi de vermektedir. Müzik eğitimine dair faaliyet gösteren diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi Güzel Sanatlar Fakülteleri de öğrencilerini özel yetenek sınavına tabi tutarak belirlemektedir.

2.7.9. Eğitim Fakülteleri

Eğitim fakülteleri bünyesindeki müzik öğretmenliği bölümü eğitim standartları konservatuarlara göre göreceli olarak daha düşük görülse de, iş garantisi ve mesleki kaygılar bu fakülteleri ön plana çıkartmaktadır. Bu fakültelerde eğitim gören öğrenciler, hem ÖSYM'nin yaptığı YGS sınavına göre hem de özel yetenek sınavına göre belirlenmektedir. Öğrencilere bu okullarda müzik eğitiminin yanı sıra öğretmenlik mesleğinin olmazsa olmazı pedagojik formasyon eğitimi de verilmektedir.

2.7.10. Türk Müziği Konservatuvarları

Türk Müziği Konservatuvarları faaliyet alanı olarak çeşitlik göstermektedir. Türk Müziği Konservatuvarlarının bazıları Yükseköğretim Kurumu “YÖK” bünyesinde faaliyet gösterirken bazıları ise cemiyetler ve belediyelere ait konservatuvarlar biçiminde faaliyet göstermektedirler. Yükseköğretim kurumuna bağlı olarak faaliyet gösteren Türk Müziği Konservatuvarları, öğrencilerine lisans düzeyinde eğitim ve diploma verirken cemiyetler ve belediyelere bağlı olarak faaliyet gösteren Türk Müziği Konservatuvarları ise öğrencilerine sertifika eğitimi vermektedir. Yükseköğretim kurumuna bağlı olarak faaliyet gösteren Türk Müziği Konservatuvarları öğrencilerini YGS ve Özel yetenek sınavı ile alırken cemiyet ve belediye bünyesinde faaliyet gösteren Türk Müziği Konservatuvarlarında bu tarz bir uygulama olmayıp gönüllülük ve müziğe yatkınlık esastır.

2.8. Müzik Eğitiminde Yaygın Olarak Kullanılan Araç ve Gereçler

Genel olarak değerlendirecek olursak amaca uygun müzik eğitiminin işlevselliğine yönelik ve müzik eğitiminde zorunluluk arz eden müzik etkinliklerinin uygulanabilmesi adına dersin işlendiği sınıf ortamının uygunluğu ve derste kullanılacak araç ve gereçlerin varlığı, müzik eğitiminin yeterliliği ve işlevselliği bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemizde okullarda verilen genel müzik eğitimine yönelik ayrılan

kaynakların yanı sıra derste kullanılan araç ve gereçler, müzik dersinin niteliğini artırmaktadır.⁴⁷

Bu doğrultuda günümüzde müzik eğitiminde kullanılan araç ve gereçler, öğrencilerde öğrenme esnasında kullanılan duyu organı sayısını arttırarak daha fazla ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır. Sözü edilen tüm bu tespitler doğrultusunda, müzik dersinde dersin işlenişi bakımından önemli araç ve gereçlerin kullanımı, müzik dersinin eğitim kalitesini artırmakta ve öğrencilere müziğe dair daha zengin bir yaşantı sağlamaktadır.⁴⁸

Müzik eğitiminde yaygın olarak kullanılan araç ve gereçlerin uygulanmakta olan müzik öğretim programına uygun olmasının yanı sıra dersi alan öğrencilerin ihtiyaçları gözetilerek derste bulundurulması son derece önemli bir husustur. Müzik eğitiminde yaygın bir şekilde kullanılan müzik aletleri, kendi içinde elektrikle çalışan müzik öğretimi materyalleri ve elektrikle çalışmayan diğer müzik öğretim materyalleri olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır. Birinci grup içerisindeki araç ve gereçlere bakacak olursak; ustalara sipariş vererek atölyelerden sağlanabilecek müzik öğretim materyalleri ve müzik eğitimcisinin kendisinin üretebileceği veya öğretmen-öğrenci işbirliği ile üretilebilecek müzik öğretim materyalleri olmak üzere yine iki gruba ayırmak mümkündür.

Müzik eğitiminde kullanılacak başlıca araç ve gereçler şunlardır:

Dijital piyano, bilgisayar, bilgisayar ve destek gereçleri, video ve kasetleri radyolar, teypler ve kasetleri, cd çalıcıları, tepegöz ve asetatlı kağıtlar, elektronik diyapazon, slayt göstericisi ve slaytlar, lazerli gösterme çubuğu, elektrikle çalışan daktilo makineleri, elektronik metronom, metronom, orff çalgıları, çatal diyapozon ve akort düdüğü, nota sehпасı, dizekli tahta, çalgılar, müzik konulu, basılı bayram ve yılbaşı kartları,, müzik konulu pullar, müzik konulu karikatürler, müzik yardımcı ders ve yardımcı ders kitapları, şarkı kitapları, müzik bilimleri konularında yazılmış diğer kuramsal kitaplar, çalgı metotları, posterler, müzikle ilgili takvimler, biblolar, piyano

⁴⁷ Ilgın Kılıç İlköğretim Okullarındaki Müzik Derslerinde Karşılaşılan Araç-Gereç Sorunları, İnönü T. Eğt.Fak. Gseb. Meabd, Malatya 2009, s 2

⁴⁸ Doğdu, S., Arslan, Z, Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç Gereçleri. Ankara: Tekışık A.Ş. Veb Ofset Tesisleri, 1993 s 27

akort anahtarı, çalgı kutuları, reçine gibi çeşitli gereçler, dizekli tahta, şef sehпасı, çalgı sehpaları, gösterme çubukları, şef çubuğu, vurulunca ses veren kutular ve ses çıkarıcı tokmaklar, müzik dolabı, kitaplık, materyal saklama dolapları, hazır olarak bulunmayan müzik oyuncakları sergi masası, vitrin, her çeşit fotokopi, mukavva ve karton işleri vb.⁴⁹

2.9. ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA MÜZİK EĞİTİMİ

Ülkemizde daha öncesinde belirttiğimiz gibi müzik eğitimi, temel öğretim kurumlarında modern yöntemlerle verilmeye başlamıştır. Ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitimi, kademeli bir şekilde ilerletilmiş, ilk önce seçmeli ders olarak verilirken daha sonra ise zorunlu seçmeli ders olarak verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim Terbiye Kurulu'nun Başkanlığı'nda hazırlanmıştır. 1968, 1984 ve 1994 yıllarında Müzik Özel İhtisas Komisyonu tarafından geliştirilen müzik dersi öğretim programı, öğrenme-öğretme sürecine bağlı olarak hazırlanmıştır. Değişen şartlar ve gelişmelerden dolayı, eğitim kurumlarında öğrencilerin sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra bilgiye ulaşma yollarını öğrenecekleri yeni yaklaşımlar ve anlayışlar çerçevesinde hazırlanacak programlara eğitim sisteminde hep ihtiyaç duyulmuştur.⁵⁰

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 2009 yılında alınan kararla, ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersi, yapılandırmacı eğitim anlayışı temel alınarak yeniden düzenlenmiştir. Müzik eğitiminde belirlenen bu yeni yaklaşıma dayalı program, 2010-2011 eğitim - öğretim yılı itibarı ile ortaöğretim kurumlarında uygulamaya konulmuştur. Yeniden yapılandırıcılık ilkesi ile hazırlanan bu yeni programda, müfredat aynı kalmış ancak derste kullanılacak araç-gereç listeleri ile öğretim yöntem ve teknikleri revize edilmiştir. Yıllar önce Gallagher, Tobin ve Penick 'in bu konuda yaptıkları araştırmalar sonucunda, öğretmenlerin değişen ve yenilenen programlara rağmen geleneksel öğretim alışkanlıklarını devam ettirdikleri gerçeği

⁴⁹<http://prezi.com/copjnyyybwdg/muzik-egitiminde-kullanilan-ogretim-materyalleri/>

⁵⁰Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009, s. 7

ortaya konmuş, müzik dersine dair uygulanan programda, yapılandırmacı yeniliklerin geçerliliği tartışma konusu olmuştur.⁵¹

Tablo 3. Ortaöğretimde Sunulan Seçmeli Dersler

	SEÇMELİ YABANCI DİL - 1	GÖRSEL SANATLAR
	SEÇMELİ YABANCI DİL - 2	MÜZİK
YABANCI DİLLER VE EDEBİYAT	ALMAN EDEBİYATI	SANAT TARİHİ
	İNGİLİZ EDEBİYATI	DRAMA
	FRANSIZ EDEBİYATI	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	BEDEN EĞİTİMİ SOSYAL ETKİNLİK	ESTETİK BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ
	TEMEL SPOR EĞİTİMİ	PROJE HAZIRLAMA

Kaynak: Eğitim İzleme Raporu 2012

2012 yılı Eğitim İzleme Raporunda yer alan verilere göre ortaöğretimde sunulan seçmeli dersler arasında müzik dersine yer verildiği gözlemlenmektedir.

Bu düşünce ile ilgili başka bir görüş ise öğretmenlerin yenilenerek geliştirilen programların temel uygulayıcıları olmalarından dolayı, teorik olarak geliştirilen programların verimli bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli düzeyde deneyim ve tecrübeye sahip olmalarının gerekli olduğudur. Bu nedenle oluşturulan eğitim

⁵¹GALLAGHER, J. J. , TOBIN, K., “Teacher Management and Student Engagement In High School Science”. Science Education, 1987, s. 485

programları, öğrencilerden çok programları uygulayan öğretmenler için büyük önem taşır. Çünkü uygulamaya konulan yeni bir program öğretmenler üzerinde olumlu bir etki yaratmaz ve onları derse dair yeni yaklaşımlara yönlendirmez ise o program etkinliğini daha uygulamaya başlamadan yitirmiş demektir. Bu nedenle eğitimde etkili yeni yöntem ve teknikleri içeren programlar, öncelikle öğretmen görüşleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır ki öğrenciler üzerinde etkili olsun.⁵²

Günümüzde ortaöğretim kurumlarında programa bağlı kalınarak verilen müzik eğitimi, yaparak öğrenme ya da öğrencinin aktif katılımının sağlanması yoluyla gerçekleştirilen yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun bir şekilde sürdürülmektedir. Yapılandırmacı eğitim anlayışına göre öğrenci ve etkinlik merkezli müzik eğitimi ile öğrencinin bilgi ve becerisi dengelenerek, öğrencilerin kişisel özellikleri dikkate alınarak öğrencinin yaşamın içerisine çekilmesinin amaçlandığı bir eğitim anlayışı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersi için uygulanan program, öğrencilerin müziği sadece bir ders olarak görmelerini değil yaşamlarının her anında faydalanabilecekleri müzikten her zaman haz almalarını sağlamak ve estetik bir bakış açısı oluşturmak amacıyla bir kültürel öğeye dönüştürmeyi amaç edinerek hazırlanmıştır.⁵³

⁵²Keleş, Ö. Haser, Ç. ve Koç, Y, Sınıf Öğretmenlerinin ve İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Matematik Dersi Programı Hakkındaki Görüşleri, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012, s. 716

⁵³Elif Gürgen, Farklı Müzik Eğitimi Yöntemlerinin Öğrencilerin Müziksel Becerileri Üzerindeki Etkileri, 2005, s. 1

Tablo 4. 2012 Yılı İtibarıyla Orta Dereceli Okullarda Seçmeli Derslere Göre Öğrenci Sayıları

ORTAOKUL 5- SINIF	ÖĞRENCİ	ORTAÖĞRETİM 9.	ÖĞRENCİ
SEÇMELİ DERSLER	SAYISI	SINIF	SAYISI
MATEMATİK	516.156	HZ. MUHAMMED'İN	404.852
UYGULAMALARI		HAYATI	
YABANCI DİL	413.288	SOSYAL ETKİNLİK	385.427
KURAN-I KERİM	402.453	TEMEL DİNİ BİLGİLER	315.538
HZ. MUHAMMED'İN	256.701	KUR'AN-I KERİM	284.693
HAYATI			
SPOR VE FİZİKİ	241.567	DİKSİYON VE	271.566
ETKİNLİKLER		HİTABET	
OKUMA BECERİLERİ	218.672	DEMOKRASİ VE İNSAN	267.599
		HAKLARI	
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	189.399	BİLGİ VE İLETİŞİM	217.069
VE YAZILIM		TEKNOLOJİSİ	
TEMEL DİNİ BİLGİLER	155.402	ASTRONOMİ VE UZAY	124.823
		BİLİMLERİ	
BİLİM UYGULAMALARI	135.716	PROJE HAZIRLAMA	181.472
ZEKÂ OYUNLARI	114.642	GİRİŞİMCİLİK	97.950
GÖRSEL SANATLAR	85.004	İŞLETME	86.521
YAZARLIK VE YAZMA	59.199	BİLGİ KURAMI	67.928
BECERİLERİ			
MÜZİK	60.366	İNGİLİZ EDEBİYATI	67.064
DRAMA	48.609	SANAT TARİHİ	57.092
YAŞAYAN DİLLER VE	21.432	EKONOMİ	52.520
LEHÇELER			
		ALMAN EDEBİYATI	8.078

Kaynak: Eğitim İzleme Raporu 2012

2012 yılı itibarıyla orta dereceli okullarda seçmeli derslere göre öğrenci sayılarına yönelik veriler incelendiğinde, müzik dersini seçen öğrencilerin sayısının, Hz. Muhammed'in Hayatı, Yabancı Dil ve Matematik gibi derslere oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tüm belirlenen hedef ve amaçlara rağmen ülkemizdeki eğitim kurumlarında verilen müzik derslerine bakıldığında, derslerde öğretmenler tarafından çoğunlukla aktarmacı ya da edilgin öğretim yöntemleri olarak bilinen geleneksel öğretim yöntemleri kullanıldığı görülmektedir. Bu yöntemle işlenen derslere baktığımızda ise genel olarak öğrencilerin iletişimini kısıtlayan bir sınıf düzeni ile öğretmenin anlattıklarını dinledikleri ya da dinliyormuş gibi yaptıkları bir ortamda gerçekleşmektedir. Günümüz eğitim kurumlarında işlenen müzik dersine baktığımızda durum çok da farklı değildir. Müzik derslerinde öğrencilere öğretilen nota ve şarkıların bir araç değil amaç olması ve müzik bilgilerinin ezberletilmesi, derslerde kullanılan araç ve gereçlerin yetersizliği, öğretmenin yalnızca sesini beğendiği birkaç öğrenciyi ön plana çıkartması, birlikte müzik yapmaya önem verilmemesi, okul yönetimi ve ailelerin akademik başarıya sanatsal ve sosyal etkinliklerden daha fazla önem vermesi gibi sebeplerden dolayı müzik eğitimi amacına ulaşamamaktadır.⁵⁴

Bu nedenle müzik öğretmeni derste anlatacağı bir konuyu öğrencilere soyut kavramlarla anlattığı takdirde öğrenciler bu konuyu anlayamayacak ve sadece ezberleyecektir. Bu nedenle öğretmen anlatacağı konuları somutlaştırarak anlatmalıdır ki öğrenciler bu konuyu daha iyi anlayarak özümseyebilsinler. Örnek olarak verirsek; öğretmenin müzikte vuruş kavramını tekerleme öğretirken aynı zamanda kalp şekli ile simgelenmesi, tiz ve pes seslerin vücut dili aracılığıyla ifade edilmesi nota değerlerinin uzun ve kısa kesilmiş karton şeritlerle anlatılması gibi uygulamalar, öğrenci üzerinde oldukça etkili olacaktır. Ayrıca müzik dersinde öğrenciler bir yandan eğlenirken diğer yandan yapılan müziğin bir parçası olduğunu hissederek derse karşı güdüleneceklerdir. Bu durum, öğrencilerin müziksel becerilerinin gelişmesine oldukça önemli bir katkı sağlayacaktır.⁵⁵ Başka bir görüşe göre ise müzik eğitimi öğrencilerin müziksel davranış

⁵⁴Elif Gürgen, Farklı Müzik Eğitimi Yöntemlerinin Öğrencilerin Müziksel becerileri Üzerindeki Etkileri,2005, s. 1

⁵⁵Elif Gürgen, Farklı Müzik Eğitimi Yöntemlerinin Öğrencilerin Müziksel becerileri Üzerindeki Etkileri,2005, s. 2

kazanması ve müziksel davranış değiştirmeyi öğrenmesinde oldukça etkilidir. Müzik öğretmenleri öğrenim sürecinde öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate alarak planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izleyerek belirli hedefler doğrultusunda gerçekleştirilebilecek eğitim anlayışını benimsemelidir.⁵⁶

⁵⁶UÇAN. Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-Yaklaşımlar-İlkeler, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1997, s. 14

Tablo 5. Ders Saatlerinin Ders Türlerine Dağılımı (%) (2012-2013)

GENEL ORTAÖĞRETİM							
	GENEL LİSE	ANADOLU LİSESİ	FEN LİSESİ	SOSYAL BİLİMLER LİSESİ	GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ (SPOR)	GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ	ANADOLU ÖĞRETİMEN LİSESİ
TÜRKÇE BECERİLERİ VE EDEBİYAT	13,5	12,4	12,5	20,2	12,5	12,5	12,5
MATEMATİK	4,1	10,2	15,6	13,0	5,0	5,0	3,8
FEN BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİ BİLCİSİ	4,7	16,4	28,8	3,6	4,4	4,4	4,4
SOSYAL BİLİMLER VE FELSEFE	8,1	6,9	7,5	22,8	11,3	11,3	10,6
YABANCI DİL	6,1	20,3	15,0	24,4	5,6	5,6	16,3
DİN BİLCİSİ	2,7	2,3	2,5	2,1	2,5	2,5	2,5
GÜZEL SANATLAR	2,7	3,6	5,0	4,1	3,8	33,8	2,5
BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE TEMEL SAĞLIK BİLCİSİ	6,1	3,1	0,6	1,0	26,3	5,0	5,0
REHBERLİK ETKİNLİKLERİ	2,7	2,5	2,5	2,6	2,5	2,5	2,5
MESLEKİ VE TEKNİK DERSLER	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	3,1

Kaynak: Eğitim İzleme Raporu 2012

BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde Anadolu coğrafyasında sürdürülen müzik eğitiminin tarihsel süreç içerisinde nasıl bir değişim sergilediği ve günümüzde ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersini ortaöğretim kurumlarında görevli müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmek için müzik dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri, öğrencilerin müzik beğenileri, müzik öğretim programları, müzik eğitiminin önemine dair literatür taraması yapılmıştır.

Yukarıda ismi verilen yazılar, araştırmamızla yakından alakalı olup. Sonuçları ve önerileri doğrular niteliktedir. Bu araştırmaların içerikleri ile ilgili bilgiler tek tek incelenmiş ve konumuzla ilgili kısımları özetlenerek aşağıda belirtilmiştir.

Dündar'ın 2003 yılında yayımladığı “Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim” başlıklı makalesinde müzik eğitimi ile ilgili : *“Alan bilgisi dersleri, müzik öğretim teknikleri ve alandaki uygulamalarının temellerini oluşturmaktadır. Fakat müzik öğretmeni adayının alan bilgisi ile yeterli ölçüde donatılması kadar, bu bilgilerin gerçek alanlarda (ilk ve orta öğretim kurumlarında) uygulama yoluyla aktarımı da önem taşımaktadır.”* ifadelerine yer vermiştir.

Barış tarafından 2004 yılında yayımlanan “Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” isimli makalede ise ortaöğretim kurumlarında sürdürülen müzik eğitiminin önemi: *“Bireyin var olan yetersizliklerini ve eksiklerini kapatabileceği, rahatlayabileceği, kendini ifade edebileceği, çevresiyle olan doğrudan bağlantısını arttırabileceği, belirli bir çalışına disiplini kazanabileceği gibi pek çok konuda bireye yardımcı olabilecek eğitim sanat eğitimidir. Eğitim sistemi içerisinde, sanat eğitiminin en önemli kollarından birini müzik eğitimi oluşturmaktadır. Konuya bu açıdan bakıldığında müzik eğitiminin bireyin olumlu bir benlik tasarımı oluşturmasındaki etkisini göz ardı etmemek gerekir. Müzik eğitiminin birey üzerindeki etkileri, ilke ve amaçları incelenirse*

de, müzik eğitiminin amaçları içinde bireyin kendini ifade etmesine yardımcı olmak, bireyin sağlıklı, dengeli, doyumsuz ve mutlu olmasına zemin hazırlamak, bireyin duyarlılığını arttırmak gibi benlik tasarımını artırıcı özelliklerin olduğu görülmektedir. Ayrıca toplu müzik etkinlikleri sayesinde bireyin kendisi ile çevresi arasındaki doğrudan olan bağlantısının artması ile kişinin ben kimim? sorusunu sormasına yardımcı olarak bireyin toplum içerisindeki uyum ve başarısının artması sağlanır. Bu toplumsal özgüven, bireyin kendi hakkındaki düşüncelerini etkileyerek kişisel benlik tasarımını da etkiler.” sözleri ile ifade edilmiştir.

VARIŞ & CESUR (2012), tarafından yapılan “Ortaöğretim Müzik Dersinin İşlevselliğine Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmada müzik dersinin işlevselliği incelenmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

“Müzik dersinin etkili şekilde işlenebilmesi için gereken müziksel donanım okulların büyük bölümünde mevcut değildir. Ortaöğretim müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımlardan söyleme ve dinleme alanındaki kazanımlar ile ilgili etkinlikler diğerlerine göre daha fazla yapılmalıdır. Öğretmenler, çağdaş müzik öğretim yöntemleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarından bu yöntemleri uygulayamamaktadır. Müzik dersi öğretim programının içeriği fazla kuramsal ve öğrencilerin bilgi düzeyinin üzerindedir. Müfredattaki konuların anlatılması halinde öğrenciler müzik dersinden uzaklaşmakta ve dersi seçen öğrenci sayısı azalmaktadır. Müzik dersi konuları üniversite sınavı kapsamında yer almadığından, derslerde işlenen bilgi düzeyindeki konular, öğrenciler tarafından işlevsel bulunmamaktadır. Bu nedenle müzik öğretmenleri programlardaki konuları işleyememekte ve öğrencilerin dersten uzaklaşmalarını için kuramsal içeriğe yeterince yer verememektedir. Haftalık müzik ders saati, programda verilen yönergelerin uygulanması için yetersizdir. Bu durum, müzik dersine ait hedeflerin gerçekleştirilmesinin önündeki en önemli sorunlardan biridir. Seçmeli dersler yönetmeliğinde son yapılan değişikliklerle öğrencilere her yıl seçtikleri dersi değiştirme hakkının tanınması, müzik derslerinin etkili şekilde işlenmesini güçleştirmektedir. Bu uygulama, her sene bilgi ve beceri bakımından heterojen sınıfların oluşmasına ve alt yapı eksikliğinden kaynaklanan öğrenme ve öğretme zorluklarına neden olmaktadır.”

Kırmızıbayrak (2012), tarafından yapılan “İlköğretim Okullarında Müzik Ders Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi” isimli araştırmada “Müzik ders programlarına ilişkin kazanım, içerik, eğitim durumu ve değerlendirilmesi” incelenmiştir. Buna göre: “Programda çoklu ölçme değerlendirme etkinliklerine daha fazla yer verilmelidir. Öğrenciler sadece bilgi düzeyi açısından değerlendirilmemelidir. Her açıdan, yani derse katılım, arkadaş, çevre, aile ilişkileri gibi konularda değerlendirilmelidir. Program hazırlanırken mevcut sınıfların yeterliliği göz önünde bulundurulmalıdır. Program hazırlanırken okulların ekonomik, coğrafi ve fiziksel yapılarının eşitliği dikkate alınmalıdır. Öğrenilen bilgi ve becerilerin yaşam içerisinde uygulanabilir nitelikte olması gerekmektedir. Programda genel ve özel müzik öğretim yöntemlerinin ilköğretimlerde daha verimli kullanılabilme imkânları sağlanmalıdır. Müziğin diğer sanat dallarıyla, öğrencilerin anlayabileceği bir şekilde detaylı olarak programa alınması gerekir. Programda yer alan mevcut bileşenlerin yaşam içerisinde uygulanabilen ve sosyal yaşamda kullanılabilir nitelikte olması gerekmektedir ve her öğrencinin yılsonu performans gösterilerine katılmaları sağlanmalıdır.” önerileri, araştırmamız açısından önem taşır.

Varış & Cesur (2012), yayımladıkları “Ortaöğretim Müzik Dersinin İşlevselliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı makalelerinde müzik eğitimi, “Müzik, yalnızca bir sanat dalı olmaktan öte bireyi duygusal ve düşünsel açıdan dengeli, kendine ve yaşadığı topluma karşı duyarlı bir özne haline getiren, yaratıcı düşünme, toplumsal paylaşım ve dayanışmayı artırma ve kültürel aktarımı sağlama gibi pek çok hayati işleve sahiptir. Bütün bu işlevlerinin devamlılığı ise müzik eğitimi ile sağlanır.” şeklinde tanımladıklarını görmekteyiz.

Umuzdaş & Levent, 2012 yılında yayımladıkları “Müzik Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Dersi İşleyişine Yönelik Görüşleri” isimli makalede müzik eğitiminin önemini: “Bireylerin insan tanımı içinde düşünce ve davranışlar geliştirebilmiş bir varlık olabilmeleri için eğitim bir ihtiyaçtır. Planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarının yeterli düzeyde dikkate alınması, eğitimin niteliğini geliştirecektir.” sözleri ile belirtmişlerdir.

Varış & Cesur’un 2012 yılında yayımladıkları “Ortaöğretim Müzik Dersine Yönelik Başarı Testinin Geliştirilmesi” isimli makalelerinde ise “Genel müzik

eğitiminin verildiği ortaöğretim kurumlarında müzik derslerinin planlanması, programlanması, yapılandırılması, çeşitli açılarından düzenlenip geliştirilmesi ve bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi bakımından öğrencilerin beklenen kuramsal bilgilere ne derece ulaştıkları belirlenmelidir.” ifadeleri ile ortaöğretim kurumlarında müzik derslerinin planlanmasında müzik dersine yönelik öğrenci birikimlerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Topalak &Yazıcı'nın 2013 yılında yayımladığı “Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” konulu makalede Ünlü Fransız filozofu Helvetius'un *İnsan, doğduğu andan itibaren ölene kadar, hep aldığı eğitimin ürünü olmuştur.*” sözüne yer vererek müzik eğitiminin önemini vurgulamışlardır. Yine Şefika İzgi Topalak ve Tarkan Yazıcı, Fransız filozofu Helvetius'un *“İnsanoğlu eğitimsiz var olamaz. Nefes alma gibi doğuştan gelen bazı hareketlerin dışında hemen her davranışını öğrenmek yani eğitim ile kazanmak zorundadır”* sözleriyle de müzik eğitiminin önemini vurgulamışlardır.

Koca(2013) tarafından yapılan “Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programının Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi” isimli araştırmada, “Öğretmenlerin program değişikliği hakkındaki görüşlerinin bilinmesi, onların programın uygulanışı sırasında yeni rollerine alışmaları sürecindeki ihtiyaçlarının belirlenmesi” incelenmiştir. Buna göre: “Araştırmaya katılan öğretmenlerin programın uygulama boyutuyla ilgili yansıttıkları görüşleri” ağırlıklı olarak; müzik dersinin haftada bir saat ve seçmeli ders olmasının, her sene farklı derslerin seçilebilmesinin ve devamlılığının bulunmamasının programın uygulanması aşamasında sorunlar yarattığıdır. Bu sorunların öğretim programının sağlıklı olarak uygulanmasını güçleştirdiği, özellikle okullardaki müziksel donanımların (müzik dersliği, ders araç ve gereçleri, teknolojik donanımlar) yetersiz oluşunun dersin gereklerini yerine getirirken güçlükler ortaya koyduğu belirlenmiştir. Bu araştırmayla ortaya konan sonuçlarda öğrencilerin alt yapılarındaki eksiklikler ve kazanımları öğrenci seviyesinin çok üzerinde olmasının uygulamada sıkıntılar yaşattığı ve öğretmenlerin faydalanmaları için kılavuz kitap hazırlanması gerekliliğine yer verilmiştir.

3.1. YÖNTEM

Ortaöğretim kurumlarındaki müzik dersi uygulamalarının öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini belirtilen statüdeki kurumlarda görevli müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmek için en uygun tekniğin öğretmenlere uygulanacak görüşme tekniği olduğu belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme formu, konuyla ilgili iki uzmanın görüşlerine sunulmuş, gerekli düzeltme ve eklemeler yapıldıktan sonra da uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Yapılandırılmış görüşme formunda öğretmenlere yöneltilen sorular, akademik etik kuralları çerçevesinde hazırlanmıştır. Elde edilen verilerin daha sağlıklı olabilmesi için yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturularak değerlendirmeye katılacak öğretmenlerin görevli olduğu okullar ziyaret edilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorulara yazılı olarak cevapların alınması ve değerlendirilmesi sağlanmıştır. Araştırmada algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel araştırma süreci izlenmiştir.

Araştırmamızda kullandığımız yapılandırılmış görüşme tekniğini ele alacak olursak; Robson ve Wragg tarafından yapılandırılmış görüşme formu, *“Daha çok, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir. Yapılandırılmış görüşme, yapı olarak kişinin kendine ait bilgiyi belirli kategorilere göre yanıtladığı anket çalışmalarına ya da tutum ölçeklerine benzemektedir.”*⁵⁷ olarak açıklanır.

Yapılandırılmış görüşme formunun kullanılmasının araştırmamız açısından en önemli avantajı, hazırlanmış olduğumuz görüşme formunun birden fazla görüşmeci için kullanıldığı takdirde görüşmeciler arasındaki farklılığın en aza indirilmesine yönelik sağladığı katkıdır. Buna ek olarak anket çalışmalarında sıkça karşılaşılan boş bırakmaların ya da kullanılmaz nitelikteki yanıtların ortaya çıkmasını azaltmaktır ⁵⁸

Bu araştırma, ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri, öğrencilerin müzik beğenileri, müzik öğretim

⁵⁷Derya Ekiz, Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Ankara, 2003, s. 14

⁵⁸Q. M, Patton, How to use qualitative methods in evaluation, London, 1987, s. 89

programları görevli müzik öğretmenlerin görüşü doğrultusunda değerlendirilirken çoğunlukla görüşme sistemine dayalı bir araştırmadır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evreni İstanbul ili Beyoğlu, Fatih ve Eyüp ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleridir. Araştırmanın evreninde Beyoğlu, Fatih ve Eyüp ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerin ilçelere ve okullara göre sayısal dağılımı incelenmiştir. Ayrıca İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün İstatistik Bölümü'nden alınan verilere göre öğretmen sayıları değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklemini yukarıda belirtilen ilçelerdeki çeşitli ortaöğretim kurumlarında görev yapan 10 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma için tercih edilen örneklem, amaçsal bir örneklemdir.

Araştırmada kullanılan amaçsal örneklem yönteminin tercih edilmesinin temel nedeni ise örneklemin ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla bu alt gruplardan oluşturulmasıdır.⁵⁹

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmanın başlangıcında verilerin toplanması için yapılan tez konusu ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersinin öğrenciler üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri, öğrencilerin müzik beğenileri, müzik öğretim programları ilgili literatür çalışması yapılarak konu ile ilgili çalışmaya ışık tutabilecek akademik kaynaklar, büyük bir titizlikle incelenmiştir.

Bu araştırma için gerekli veriler, uzman görüşlerine başvurularak geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Hazırlanan görüşme formunun birkaç maddesinde değişiklikler yapılmıştır. Formun son hali, 11 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme Formu, örneklem grubundaki 10

⁵⁹Şener Büyükoztürk, Örneklem Yöntemleri, İstanbul, 2012, s. 12

müzik öğretmene uygulanmıştır. Görüşmeler, araştırmacı tarafından ortaöğretim kurumlarında görevli müzik öğretmenleri ile birebir yüz yüze gerçekleştirilmiş ve veriler yazılı olarak toplanmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesi esnasında araştırmaya katılan müzik öğretmenleri Ö1, Ö2,.....Ö10 şeklinde kodlanmıştır. Kodlardan yola çıkarak verileri ana hatlarıyla açıklayabilen taslak temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. İki öğretmen arasında yapılandırılmış görüşme formunda şahıslara yöneltilen 11 açık uçlu soru içerisinde görüş ayrılıklarının olduğu kavramlar üzerinde tartışılarak varılan sonuçlar, uygun temalar altına yerleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmamızda Alt problemlere göre düzenlenmiş olan yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların analizinde “Eğitime Yönelik Politikaları”, “Fiziksel Donanım”, “Öğretim Programı”, “Müzik Dersine Yönelik Yaklaşımlar”, “Yönlendirme” ve “Müzik Dersinin Etkililiği”, “Müzik Eğitimi İle İlgili Yasal Düzenlemeler”, “Rehberlik/Danışmanlık Faaliyetleri” temalarına ve ilgili kodlara ulaşılmıştır. Bu tema ve kodlara ait bulgulara ilgili alt problemlerin altında yer verilmiştir.

Mevcut Müzik Eğitime Yönelik Politikalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Mevcut müzik eğitime yönelik politikaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli müzik eğitimi politikalarına yönelik önerileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Okullarda yapılan eğitimin, sınavlara yönelik yapılacağı bakış açısı değiştirilirse ve “sınavda çıkmayan dersler gereksizdir.” düşüncesi terk edilirse müziğe yönelik politikaların normalleşeceğine inanıyorum.”

Ö2 “Mevcut müzik eğitime yönelik politikaların hiçbirisini beğenmiyorum. Etkili bir müzik eğitimi için daha yuvadan itibaren iyi bir müfredatla çocuklar müzikal açıdan yönlendirilebilir. Fakat müzik derslerinin kaldırılmasına yönelik çalışma yapılan ülkemizde müzik ve sanat adına olumlu hiçbir projenin veya müfredat programının olmayacağı ortada”

Ö3 “Özellikle müzik eğitime başlama yaşı çok daha erken (ilkokul hatta ana sınıfı) olmalıdır. İlk 3 yıl sonrasında yetenekleri olanların bu eğitime devam edilmelidir.”

Ö4 “Müzik dersi önemli dersler arasında görülüyor. Üniversite sınavları vb. sınavlarda soru sayısının artırılması ile öğrenciler için önemli bulunabilir.”

Ö5 “Liselerde şiddeti önleme planında en çok yer verilmesi gerektiği düşünülen müzik ve diğer sanat derslerinin bir ders saatine indirilmesi öğrencilerin sosyal faaliyetlerini geliştirmeleri açısından yetersizdir. Sanat dersleri iki ders saati olmalıdır.”

Ö6 “Mevcut müzik eğitimi akıllı tahtalarla beraber daha iyi bir ivme kazanmıştır. Etkili bir müzik eğitimi için tam donanımlı (piyano, gitar, bağlama vb.) olması şahsi önerimdir.”

Ö7 “Mevcut müzik eğitimini yetersiz buluyorum. Müzik eğitimi için yürütülen programların merkezinde öğrenci olmalı”

Ö8 “ Yeterli bulmuyorum”

Ö9 “Maalesef artık günümüzde mevcut sınav sistemlerinde müzik dersi önemli dersler arasında görülüyor”

Ö10 “Günümüz şartları düşünüldüğünde mevcut müzik eğitime yönelik politikalar oldukça yetersizdir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuda önemli adımlar atması gerekli”

Katılımcı öğretmenlerin birinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 100'ü tarafından “Mevcut müzik eğitime yönelik politikalar” yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin etkili bir müzik eğitimi için gerekli müzik eğitimi politikalarına yönelik önerilerini dikkate aldığımızda Ö1 ve Ö4, öğrencilere bir üst eğitim kurumuna geçiş için ÖSYM tarafından uygulanan sınavlarda müzik dersine yönelik içeriğe yer verilmesinin müzik eğitiminin etkinliğini artıracaklarını ifade ederken Ö2, etkili bir müzik eğitimi için müzik eğitiminin okul öncesinden başlayarak öğrencilere verilmesinin gerekliliği olduğunu vurgulamıştır. Ö5, okullarda verilen müzik dersinin öğrencilerin şiddet eğilimini engellediği için uygulanmakta olan haftalık ders programında müzik dersine daha fazla yer verilmesi taraftardır. Ö7, müzik dersine yönelik yürütülen programların öğrenci merkezli olması gerektiğini vurgulamıştır. Ö10 ise etkili bir müzik eğitimi için gerekli müzik eğitimi politikalarına yönelik Milli Eğitim Bakanlığı'nın önemli adımlar atması gerektiğini ifade etmiştir.

Günümüzde Uygulanan Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli ortaöğretim müzik dersi öğretim programına yönelik önerileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Öğretim programında köklü bir değişiklik şart bence, özellikle ilköğretim eğitim programı önemli çocuklara daha erken yaşta müzik sevgisi aşılanmalı ve lise düzeyine gelmiş her öğrencinin nota bilgisinin temel düzeyde olması gerekir bu konuda sıkıntı olduğunu düşünüyorum.”

Ö2 “Ne ilköğretim, ne ortaöğretim müzik dersi bir şey yok. Yukarıda dediğim gibi ders sayısı iki saatten 1 saate indirilen ve kademeli olarak kaldırılacak derse yönelik hiçbir önerim yok. Üzgünüm.”

Ö3 “Öğrencilerin müzik derslerine katılma zorunluluğu ister istemez hem öğrenciyi hem öğretmeni çok zor durumda bırakıyor. Bu dersi benimseyen ve özümseyen öğrenciler ile zorlamasız ve de notsuz bir eğitim.”

Ö4 “Her öğrencinin bir müzik aletini etkin şekilde çalabilmesi için gerekli olan düzenlemeler yapılmalı”

Ö5 “Müzik dersi için gerekli ders kitapları ve kaynaklar yetersizdir. Çok eskiden hazırlanmış içeriği çok sınırlı kitaplar öğrencilerin günümüzde beklentilerini karşılamamaktadır.”

Ö6 “Çok dolu bir program olduğuna inanmıyorum.”

Ö7 “Yeterince geniş bir yelpazesi olduğu konusunda eminim”

Ö8 “Yetersiz”

Ö9 “Yetersiz”

Ö10 “ Uygulanmakta olan mevcut program oldukça yetersizdir. Etkili bir müzik eğitimi için kapsamlı bir değişikliğe gidilmelidir.”

Katılımcı öğretmenlerin İkinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 100’ü tarafından “Günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programı” yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin etkili bir müzik eğitimi için gerekli ortaöğretim müzik dersi öğretim programına yönelik önerilerinde ise Ö1, çocuklara ilkökul çağı öncesinde müzik eğitimini aşlayan bir programın olması gerekliliğini vurgularken, Ö3 ise öğrencilerin not sistemine tabi tutulmadığı bir müzik eğitim programının olması gerektiği belirlenmiştir. Ö4, öğrencilerin bireysel özelliklerinin dikkate alındığı bir müzik dersi öğretim programının hazırlanması gerekliliğine dikkat çekmiştir. Ö5 ise etkili bir müzik eğitimi için gerekli ortaöğretim müzik dersi öğretim programına yönelik yaptığı öneride güncel içeriğe sahip ders kitapları ile sürdürülen bir programın gerekliliğine dikkat çekmiştir. Ö10 ise etkili bir müzik eğitimi için kapsamlı bir değişikliğe gidilmesi yönündedir. Tüm bu önerilere rağmen Ö2, Ö6, Ö7, Ö8 ve Ö9 ise mevcut eğitim politikalarına bir tepki olarak programa yönelik bir öneride bulunmamıştır.

Müzik Eğitiminde Fiziksel Koşullar İle Eğitim Materyallerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri donanımı sizce yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Müzik eğitimi için fiziksel koşullar ve materyaller hocanın çabasına bağlı şuan.”

Ö2 “Kendi okulum adına fiziksel koşullar ve materyaller yeterlidir. Kendimi bu yönden şanslı görüyorum.”

Ö3 “Kendi açımdan evet ancak genel olarak asla yeterli olmadığını düşünüyorum. Yeterliliğin yaratılmamasının ilk nedeni idari politikalar ve önceliksiz bir ders ya da böyle görülmesi”

Ö4 “Yeterli değil. Her okulda mutlaka bir müzik odası kurulmalıdır”

Ö5 “Okullarda müzik eğitimi için fiziksel koşullar genellikle yetersiz olmaktadır. Bütün okullarda kulak eğitimi için gerekli olan temel saz olan piyano bulunmamaktadır. Ayrıca etkinlikleri gerçekleştirmede enstrüman sıkıntısı yaşanmaktadır.”

Ö6 “Yetersizdir”

Ö7 “Yetersizdir.”

Ö8 “Fiziksel koşullar oldukça yetersiz.”

Ö9 “Yeterli değil.”

Ö10 “Müzik eğitimi için fiziksel koşullar bence yeterlidir.”

Katılımcı öğretmenlerin üçüncü alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 60'ı tarafından ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için

fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri yetersiz bulunurken % 40'ı tarafından yeterli bulunmuştur.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenleri ise Ö2 müzik eğitimi için fiziksel koşulları yeterli değerlendirmesinin sebebini kendi okulunda müzik eğitimine dair fiziki yeterliliğe bağlarken, Ö3 genel anlamda müzik dersine yönelik önemsiz ders algısı yüzünden dersin işlenişini kolaylaştıracak fiziki yeterliliğin sağlanmadığını ifade etmiştir. Ö4 ise müzik eğitimi için fiziksel koşulları yetersiz olarak değerlendirmesinin sebebini okullarda müzik odasının olmayışı olarak belirlemiştir. Ö5 müzik eğitimi için fiziksel koşulların yetersizliğine dair verdiği beyanatın sebebini ise kulak eğitimi için gerekli temel saz olan piyanonun eksikliği olarak nitelendirmiştir. Ö6, okulun ve çevrenin koşulları elverişsizliğine bağlı olarak öğrencilerden gerekli desteği görmediği için cevabını verirken Ö7 ise okul ve çevre faktörleriyle alakalı yetersiz ifadesini kullanmıştır. Neden yeterli olup olmadığı konusunda Ö8, Ö9 ve Ö10 ise fikir beyan etmemiştir.

Mevcut Müzik Eğitimi İle İlgili Yasal Düzenlemelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Sizce mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, belirlenmiş amaçların gerçekleştirilebilmesi bakımından yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Genellikle mevcut mevzuattaki düzenlemeler pratikte pek uygulanmadığı için tabi bu güzel sanatlara ilişkin, bence müziğe olan bakış açısı değiştirecek yeni bir amaç belirlenmeli”

Ö2 “Tiyatroların, operaların, balelerin, kapatılmasına yönelik çalışmaların yapıldığı bir ülkede müzik eğitimi, yasal düzenlemeler falan anlamsız.”

Ö3 “Kesinlikle hayır. Öncelikle müziğin gerçek anlamı ve hayata olan katkıları işlenmelidir.”

Ö4 “Yeterli değildir.”

Ö5 “Müzik dersleri yapılan düzenlemelerde ders saati olarak azaltılmış ve bu nedenle okullarda yapılan çalışmalarda da zaman yetersizliği nedeniyle sıkıntılar yaşanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından günümüz müzik derslerinde içerik olarak çok yetersiz kitaplar bulunmaktadır.”

Ö6 “Hayır, yetersizdir Çünkü haftada iki saat olan ders sayısı bire indiği için öğrencilerin okul ortamında nefes alma sayısı düşmüştür.”

Ö7 “Yetersizdir. Çünkü haftada iki saat olan ders sayısı bire indiği için, öğrenci psikolojisinde değişimlere sebep olmuştur.”

Ö8 “ Maalesef yetersiz. Bu durumun sebebi müfredatta müzik dersine yeteri kadar yer verilmemesidir.”

Ö9 “ Yetersiz”

Ö10 “Hayır yeterli değil. Haftalık programda müzik dersine daha fazla yer verilmeli.”

Katılımcı öğretmenlerin dördüncü alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 100’ü tarafından mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, belirlenmiş amaçların gerçekleştirilebilmesi bakımından yetersiz bulunmuştur.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin düşüncelerine neden olan olgu sorulduğunda Ö1, müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemelerin mevzuatta pratik uygulamasının olmayışı bakımından yetersiz gördüğünü ifade etmiştir. Ö2, tiyatroların, operaların, balelerin, kapatılmasına yönelik çalışmaların yapıldığı bir ülkede müzik eğitimi, yasal düzenlemelerin anlamsız olduğu için yasal düzenlemelerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ö3 ise müzik dersinin amacına uygun yürütülmemesini yasal düzenlemeler açısından yetersiz olarak değerlendirmiştir. Ö5, Ö6, Ö7, Ö8 ve Ö10 ise müfredatta müzik dersine diğer derslerle orantılı bir şekilde yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Ö4 ve Ö9 müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemelerin yetersiz olduğunu beyan etmesine rağmen gerekçesini açıklamamıştır.

Öğretmenlere Uygulanan Rehberlik/Danışmanlık Faaliyetlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Sizin için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri yeterli midir? Etkililiği için neler öneriyorsunuz?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Bu konuda bir çalışma yapılmadığı için bir fikrim yok.”

Ö2 “Ben kendi kendimin rehberi ve danışmanıyım.”

Ö3 “1200 öğrenci ve 3 rehber öğretmen. Kaldı ki bizde fazla bile.”

Ö4 “Yeterli değildir. Daha profesyonel yapılabilir. Danışman sayısı artırılmalı ve gerekli olan yasal düzenleme yapılmalıdır.”

Ö5 “Müzik öğretmenlerine, çalışmakta olduğum 15 yıl boyunca herhangi bir rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmemiştir. İhtiyaçların ne olduğu, ne gibi faaliyetleri geliştirici çalışmalar yapılabileceği incelenmemiş.”

Ö6 “Yeterli Bulmuyorum”

Ö7 “Maalesef yeterli değil”

Ö8 “Maalesef bugüne kadar bu tarz bir faaliyetle karşılaşmadım”

Ö9 “Kesinlikle yeterli değil”

Ö10 “Bu tarz bir rehberlik faaliyeti yürütülmemekte”

Katılımcı öğretmenlerin beşinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 100’ü, kendileri için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetlerin yetersiz olduğunu beyan etmişlerdir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetlerin etkililiği için belirttikleri önerilerde Ö4, ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerine yönelik daha profesyonel bir rehberlik/danışmanlık faaliyetinin yanı sıra bu konuda yasal düzenlemenin yapılması gerekliliği konusunda önerilerde bulunurken Ö5 ise öğretmenlerin yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetlerin etkililiği için öğretmen ihtiyaçlarının analiz edilmesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir. Ancak tüm bu önerilere rağmen Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetlerin etkililiği için herhangi bir öneri geliştirmemişlerdir.

Yöneticilerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için yöneticilerden beklentileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Lise öğrencilerinin tek amacı üniversite sınavına hazırlık olduğu için doğal olarak sınavda soru çıkmayan müzik dersini pek ciddiye aldıklarını söylemek zor. İdarecilerin de bu bakış açısı içinde müzik dersinden verim beklemeleri yanlış oluyor.”

Ö2 “Yöneticilerimle ilgili herhangi bir problemim yok. Problem tepede ve mevzuatlarda”

Ö3 “ Sıkıntı genellikle maddi (materyal açısından) gelir olarak yetersiz (çokça okul böyle) acil sorunların çokluğu ve kaynak yaratılamaması.”

Ö4 “Her şey imkân dâhilindedir. Yeterli maddi kaynak sağlandığında yöneticiler de üstüne düşen görevi hakkıyla yapacaktır.”

Ö5 “Okullarda idareciler, hiçbir branş ya da çalışmaya çifte standart uygulamamalı. Öğrenci merkezli bir eğitim ortamı, onların gelişimi üzerine odaklı çalışmaların desteklendiği bir idari yapı olmalı. Faaliyet derslerinin yapılması okullara çok olumlu tanıtım ve reklam imkânı verir. İdarecilerin her zaman bu derslerin

eksiklerinin olup olmadığını ve ihtiyaçlarının giderilmesi için takip halinde olmaları gerekir”

Ö6 “Hayır yok”

Ö7 “Hayır yok”

Ö8 “Sorun yöneticilerde değil mevcut uygulanan eğitim sisteminde”

Ö9 “ Yöneticiler ile ilgili herhangi bir sorun yok”

Ö10 “ Yöneticilerin ellerinden geleni yaptıklarını düşünüyorum”

Katılımcı öğretmenlerin altıncı alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 60'ı görev yaptıkları eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunların olmadığını düşünürken % 40'ı ise görev yaptıkları eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunların olduğunu düşünmektedir. Görev yapılan eğitim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunların olduğunu düşünen öğretmenlerin gerekçelerine baktığımızda Ö1, müzik dersinin mevcut sınav sistemi içerisinde bir önem arz etmediği gerekçesi ile idarecilerin müzik dersine yönelik tutumlarının kendisini bu düşünceye sevk ettiğini ifade ederken Ö5 ise öğretmenlerin eğitim verdikleri branşa göre okul idarecileri tarafından sınıflandırılarak öğretmenlere karşı çifte standart uygulandığını bu sebepten ötürü müzik öğretmelerinin diğer branş öğretmenleri ile eşit şartlarda değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için yöneticilerden beklentilerine dair Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 tarafından öneri geliştirilmediğini görmekteyiz. Bu durum sebebinin ise bizce öğretmenlerin görüşme formunda yer alan bu soruya cevap verirken sonrasında sorun yaşayacakları çekincesidir.

Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için öğrencilerden beklentileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Bence lise müfredatında müzik dersi olduğuna göre üniversite sınavında da birkaç tane güzel sanatlardan soru çıkabilir. Böyle olursa herkesin bakış açısı değişir.”

Ö2 “Öğrencilerin müzikal ve sanatsal faaliyetlerden derslerinin ağırlığı yüzünden katılmamaları en büyük problem. Öğrenciden beklentim severek içinde hissederek derslere iştirak etmeleri.”

Ö3 “Öncelikle öğrenci tavır ve davranışları genel bir sorun. Öğretmenin hangi vasıf ve durum ile karşılarında olduğunu bilmeleri aldıklarında sorun müzik açısından da çözülür.”

Ö4 “Kaliteli ve etkin bir eğitim için küçük derslerin önemli bir hale getirilmesi gereklidir.”

Ö5 “Genel olarak eğitim sistemi, özellikle liselerde şimdiye kadar bir geçiş dönemi olarak görüldüğü için, öğrenciler derslane odaklı, liseyi önemsemeyen bakış açısına sahiptiler. Sadece müzik değil, diğer derslere de nasıl olsa sınavda bu derste işlediklerimizden soru çıkmıyor düşüncesiyle gereken önemi göstermemekteydiler.”

Ö6 “Bu konuyla ilgili herhangi bir sorunumuz yoktur.”

Ö7 “Bu madde ile ilgili herhangi bir engel söz konusu değildir.”

Ö8 “Mevcut eğitim öğretim programında müzik eğitimine daha fazla yer verilmelidir.”

Ö9 “ Öğrencilerden kaynaklanan herhangi bir sorunum yok”

Ö10 “Öğrencilerin mevcut sınav sistemi karşısında müzik dersini ihmal etmekten başka şansı yok.”

Katılımcı öğretmenlerin yedinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 60'ı, görev yaptıkları eğitim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunların olduğunu beyan ederken, % 40'ı ise bu konuda herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin “Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için öğrencilerden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara bakacak olursak; Ö2, belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için öğrencilerden severek içinde hissederek derslere iştirak etmeleri yönünde beklentisinin olduğunu ifade ederken Ö3 ise öğrencilerin branş ayrımı yapmaksızın öğretmenlerine yönelik tutum ve tavırlarını sürdürmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ö8, mevcut müfredatta müzik eğitimine daha çok yer verilmesi gerektiğini savunurken Ö5 ve Ö10 ise diğer önerilerden farklı olarak öğrencilerin müzik dersinin üniversiteye geçiş sisteminde herhangi bir etkinliğinin olmamasına karşın dersi benimseyip önemsemeleri gerektiği fikrini savunmuştur.

Velilerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için velilerden beklentileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Veliler de çocukların güzel sanatlara ilgili çalışmalarda hevesli olmaları için teşvik edici olmaları gerekiyor.”

Ö2 “Velilerle ilgili en büyük sıkıntı çocuklarının koro çalışmalarına sanatsal faaliyetler adına yapılan çalışmalara katılmalarını istememeleri. Velilerden beklentim çocuklarına bu gibi faaliyetlerde, cesaret vererek çocuklarının yanında olmaları”

Ö3 “Çok az bir sıkıntı oluştu bu yıl. O da gösteri saatlerindeki kurs faaliyeti okul içindeki başka bir zaman dilimine yönlendirerek çözümledik. Ama dersane öğrencilerinde sorun oluştu.”

Ö4 “Veliler müzik derslerinin önemini kavrayamamıştır”

Ö5 “Veliler genellikle, çok yanlış bir şekilde, çocukları sosyal faaliyetlere katıldığında, derslerden geri kalacaklarını düşünmekte ve bu tarz çalışmalara katılmalarını çok fazla desteklemiyorlar. Aksine öğrencilerin kişilik geliştirmeleri ve liderlik özelliklerini geliştiren en çok sosyal faaliyet dersleridir.”

Ö6 “Velilerin gerekli önemi ve özeni göstermemeleri.”

Ö7 “Velilerimizin okul ve öğrenciyle, ilgi ve alakalarının düşük olmasından.”

Ö8 “Herhangi bir sorun yok.”

Ö9 “Velilerin geneli Müzik dersini diğer derslere nazaran daha önemsiz görmekte.”

Ö10 “Velilerin Müzik dersine karşı tutumlarında büyük yanlışlar bulunmaktadır.”

Katılımcı öğretmenlerin sekizinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 80'i, görev yaptıkları eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunların olduğunu beyan ederken % 20'i ise bu konuda herhangi bir fikir beyan etmemiştir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin “Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için velilerden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara bakacak olursak; Ö1, veliler de çocukların güzel sanatlara ilgili çalışmalarda hevesli olmaları için teşvik edici olmaları gerektiğini ifade ederken Ö2 ise velilerin çocuklarına sanatsal faaliyetlerde cesaret vererek çocuklarının yanında olmaları gerektiği önerisinde bulunmuştur. Tüm bu önerilere rağmen Ö3, Ö4, Ö5, Ö6,

Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için velilere yönelik beklentilerini beyan etmemişlerdir.

Diğer Branş Öğretmenlerinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için diğer öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Diğer hocalarla ilgili bir problem yok sadece müzik dersinin gereksiz bir ders olduğu bakış açısını değiştirmeye çalışmak lazım.”

Ö2 “Benim görev yaptığım kurumda böyle bir sıkıntım yok. Arkadaşlarımın çoğu müziği profesyonel olarak birçoğu da amatör anlamda yapıyor. Her konuda yardım ve yararlarını görüyorum”

Ö3 “Çok az olarak sıkıntı yaşadım. Sorun olduğu izlenimi edinmedim.”

Ö4 “Daha anlayışlı olmaları ve müzik dersi için katkı sağlamalarının yanında destek olmaları gereklidir”

Ö5 “Okullarda maalesef öğretmenlerin benmerkezci tavırları, okullarda yapılan çalışmalarda da öğrenci ve öğretmen performansını etkileyen faktörlerdir. Okulun adının daha çok duyulması ya da öğrencilerin kişisel gelişimleri göz ardı edilerek başarı sağlayacağı için, kişisel yaklaşımlar yıpratma politikası yapmaktadırlar”

Ö6 “Diğer öğretmenlerimiz çalışmalarımızı destekliyor.”

Ö7 “Diğer öğretmenlerimiz başarılarımızı destekliyor.”

Ö8 “Genel olarak müzik dersi maalesef diğer branş öğretmenleri tarafından çok önemsenmemektedir.”

Ö9 “Müzik dersi maalesef ders olarak görülüyor.”

Ö10 “Mevcut sınav sistemlerinde müzik dersine yer verilmeyişi meslektaşlarımın da müzik dersine olan bakışını olumsuz etkilemektedir.”

Katılımcı öğretmenlerin dokuzuncu alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 60’ı, görev yaptıkları eğitim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunların varlığına dikkat çekerken % 40’ı ise görev yaptıkları eğitim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunların olmadığını beyan etmiştir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin “Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için diğer öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapları ele alacak olursak; Ö1, müzik dersinin gereksiz bir ders olmadığına dair fikrin diğer branş hocaları tarafından öğrencilere aşılması gerektiğini ifade ederken Ö4 ise diğer branş öğretmenlerinin müzik dersi konusunda daha anlayışlı olmaları ve müzik dersi için katkı sağlamalarının yanında destek olmaları konusunda öneri geliştirmiştir. Ö5, konuyu daha farklı bir çerçevede ele alarak diğer branş öğretmenlerinin üniversiteye geçiş için uygulanan sınavlarda sırf okulun adından söz ettirmek adına müzik dersini öğrencilerin gözünde geri plana atmaması gerektiğini vurgulamıştır. Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 ise “Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için diğer öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna fikir beyan etmemiştir.

Müzik Dersinin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Müzik dersini işlerken kullanmanız gereken öğretim yöntemi ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alabiliyor musunuz? Yeterli düzeyde dikkate alabildiğinize ya da alamadığınıza yönelik nedenler nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara yönelik alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Genelde öğrencilerin görüş ve ihtiyaçlarına yönelik pek çalışma olmuyor. Çünkü öğrenci bu konuda yetersiz olduğu için genelde temel bilgi eksikliğinden dolayı neye nasıl ulaşacağı konusunda sıkıntı olabiliyor.”

Ö2 “Müzik dersini işlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeteri kadar dikkate alıyorum. Bu konuda bir sıkıntı yok.”

Ö3 “Elbette tüm çalışmalarda onların görüş ve önerilerini dikkate alırım”

Ö4 “Daha çok müfredat neyse o uygulanır.”

Ö5 “Müzik derslerini işlerken ilköğretim okullarında gelen öğrencilerin bilgi seviyeleri birbirinden çok farklı olduğunda şahsa özel çalışmalar ve değerlendirmeler yapmak zorunda kalıyoruz. Solfej ve nota hiç bilmeyen öğrencilerin çoğunlukta olması, sıfırdan başlayarak öğretim yapmanızı gerektirmektedir.”

Ö6 “Evet. Algıda kolaylık sağlayarak gerekli teknikleri uygulayıp öğrenci başarısının arttığını gördük.”

Ö7 “Evet”

Ö8 “Maalesef öğrenci görüşlerinden çok müfredatı dikkate almak zorundayız.”

Ö9 “Evet öğrenci görüşlerini dikkate alıyorum.”

Ö10 “Evet doğal olarak dikkate almak zorundayım.”

Katılımcı öğretmenlerin onuncu alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 70’i, öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alıyorum derken % 30’u ise “öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate almıyorum” ifadesini kullanmıştır.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin “Müzik dersini işlerken kullanmanız gereken öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alabildiğinize ya da alamadığınıza yönelik nedenler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapları ele alacak olursak; Ö1, öğrenci müzik eğitimi konusunda yetersiz olduğu için genelde müzik eğitimine yönelik temel bilgide eksiklikten dolayı neye nasıl

ulaşacağı konusunda sıkıntı yaşadıkları gerekçesi ile öğrenci görüşlerine önem vermediğini dile getirmiştir. Ö5 ise “Müzik derslerini işlerken ilköğretim okullarında gelen öğrencilerin bilgi seviyeleri birbirinden çok farklı olduğunda şahsa özel çalışmalar ve değerlendirmeler yapmak zorunda kalıyoruz. Solfej ve nota hiç bilmeyen öğrencilerin çoğunlukta olması, sıfırdan başlayarak öğretim yapmanızı gerektirmektedir.” cevabını vermiştir. Ö6 ise “Algıda kolaylık sağlayarak gerekli teknikleri uygulayıp öğrenci başarısının arttığını gördük” yanıtını vermiştir. Ö1 ve Ö5’in bu cevaplarına rağmen Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 ise bu soruya cevap vermemiştir.

Öğrencilere Yönelik Demokratik Tutuma İlişkin Bulgu Ve Yorumlar

Katılımcı öğretmenlere *Ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân vererek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verebiliyor musunuz? Önem verebildiğinize ya da veremediğinize dair nedenler nelerdir?* soruları yöneltildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

Ö1 “Evet gereken önemi veriyorum.”

Ö2 “Ders işlenişi esnasında ve sonrasında öğrencilere yeteri kadar soru sorma imkânı veriyorum. Hatta öğrenciler bazen fazla soru soramadıkları için hocam bize fazla soru sordurtuyorsun diye tepki gösteriyorlar.”

Ö3 “Her zaman. Sorgulayan ve araştıran bir öğrenci benim olmazsa olmazımdır.”

Ö4 “Öğrencilerin her sorusuna öğretmenler mi cevap verirler.”

Ö5 “Ders işlenişi sırasında defalarca tekrar yapma ve öğrencilerle birlikte uygulama yapmamıza rağmen öğrencilerin derse gereken önemi vermemesi başarıyı etkilememektedir. Şahsım adına, ders dışında bile bana soru sormak ve çalışmak için rahatlıkla ulaşılma imkânını öğrencilere vermekteyim. Ayrıca ders dışında enstrüman çalışmak isteyen öğrencilerle, yardım amaçlı...”

Ö6 “Yeterli düzeyde ve başarıyı arttıracak bir şekilde özen gösteriyorum.”

Ö7 “Başarılı bir şekilde geri dönüşler alıyorum.”

Ö8 “Genel olarak evet”

Ö9 “Evet”

Ö10 “Evet”

Katılımcı öğretmenlerin on birinci alt probleme ilişkin verdiği cevaplara göre öğretmenlerin % 100’ü, ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân vererek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem vermekteyim cevabını vermiştir.

Ayrıca katılımcı öğretmenlerin “Ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân vererek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verebildiğinize ya da veremediğinize dair nedenler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevapları değerlendirecek olursak; bu soru için Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 çalışmamız için anlamlı sayılabilecek boyuta haiz bir beyanda bulunmamıştır.

4.1. SONUÇLAR

Mevcut müzik eğitime yönelik politikalar yetersizdir. Bu nedenle günümüzde müzik eğitime yönelik politikalar üzerinde bir takım önemli değişikliklerin yapılması ve yeni politikaların geliştirilmesi, ortaöğretim kurumlarında öğrencilere verimli bir müzik dersi verilmesi bakımından önemlidir. Ortaöğretim kurumlarında verilen müzik dersinin öğrenciler üzerindeki etkinliğini belirlemek adına araştırma esnasında veri toplamak adına kullanılan yapılandırılmış görüşme formunda araştırmanın evrenini oluşturan on müzik öğretmenine yöneltilen sorular ile birebir uyuşmasa da literatürde araştırma ile benzer içeriğe sahip araştırmalarda katılımcılara yöneltilen sorulardan benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmada belirtilen alt problemler değerlendirildiğinde ise elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre ortaöğretim kurumlarındaki müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğinin incelenmesi adına yapılmış bu araştırmada literatür taraması başlığı altında da belirtildiği üzere, araştırma kapsamına benzer araştırmalarda elde edilen sonuçlar ile paralellik göstererek mevcut müzik eğitime

yönelik politikalar yetersiz olarak değerlendirilmiş ve bu doğrultuda ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi amacıyla öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenleri tarafından ortaöğretim kurumunda sürdürülmekte olan müzik eğitimine yönelik oluşturulan ön yargıların giderilmesi için müzik eğitimine yönelik yeni ve etkili politikaların geliştirilmesinin kaçınılmaz olduğu saptanmıştır.

Günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programı yetersizdir. Yapılandırılmış görüşme formundan elde ettiğimiz veriler neticesinde, ortaöğretim müzik dersi öğretim programı üzerinde kapsamlı değişikliklerin yapılması zorunlu görünmektedir. Araştırmamızda yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen bu sonuç, araştırmamıza yön veren diğer çalışmalar ile aynı doğrultuda benzerlik göstermektedir. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine yönelik elde ettiğimiz bulgular Levent ve Umuzdaş (2012), Barış (2004) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri yetersizdir ve etkili bir müzik eğitimi için kullanılması gereken araç-gereçler, okulların büyük bölümünde mevcut değildir. Bu durum, dersin hedeflerine ulaşma düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir. Yürürlükte olan mevcut sınav sistemlerinde müzik dersine yönelik müfredata yer verilmezken ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri yetersizdir. Etkili bir müzik eğitimi için kullanılması gereken araç-gereçlerin okulların büyük bölümünde mevcut olmayışı, müzik dersine yönelik öğrenci beklentilerini olumsuz yönde etkilemekte ve buna bağlı olarak bu ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi verilememektedir. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine yönelik elde ettiğimiz bulgular Varış & Cesur (2012), Dünder (2003) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, belirlenmiş amaçların gerçekleştirilebilmesi bakımından yetersizdir. Ayrıca yine bu doğrultuda ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin etkinliğini artırmak adına tarihsel süreç boyunca yapılan yasal düzenlemeler oldukça yetersiz olup günümüzde de müzik eğitimi ile ilgili yapılan yasal düzenlemelerin mevcut koşullara uygun belirlenen hedeflere ulaşılabilmesine yetmediği açıkça görülmektedir. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine

yönelik elde ettiğimiz bulgular, Topalak ve Yazıcı (2013) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri yeterli değildir. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerine yönelik rehberlik/danışmanlık faaliyetlerine önem verilmediği için ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin derse yönelik moral ve motivasyonları olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu durum ile paralel olarak ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmemesinde dolayısı ile öğrenciler üzerinde müzik eğitiminin etkinlik düzeyi oldukça yetersiz kalmaktadır. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine yönelik elde ettiğimiz bulgular Varış & Cesur (2012), Dünder (2003), Levent ve Umuzdaş (2012), Barış (2004) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunlar bulunmamaktadır. Ancak ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitimi için okul yöneticilerine müzik öğretmenlerinin yanı sıra büyük sorumluluk düşmektedir. Araştırmada yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen bu sonuç, yapılan diğer benzer araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre değerlendirildiğinde, araştırmanın sonuç kısmında da söz edildiği üzere ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin araştırmada yer alan bu alt probleme çekince ile cevap vermiş olabilecekleri ve müzik öğretmenlerinin bu alt probleme yönelik cevaplarının beklentilere uygun katkı sağlamadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlardan başlıcası, öğrencilerin müzik dersini mevcut sınav sistemleri nedeni ile önemsememesidir. Çünkü mevcut ÖSYM ve YÖK müfredatınca bir üst eğitim kurumlarına geçiş için uygulanan sınavlarda müzik dersine yer yerilmemektedir. Günümüzde araştırma konumuzla birebir aynı doğrultuda olmasa da müzik eğitime yönelik yapılan araştırmalarda araştırmamızda bu alt probleme yönelik elde ettiğimiz sonuçla büyük benzerlikler taşımaktadır. Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar ile ilgili elde edilen

sonuçlar eŐ zamanlı değerlendirildiğinde, öğrencilerin müzik dersine karşı olan olumsuz tutum ve davranıŐlarının kasten olmadığı aŐıkardır.

Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunların başında ise ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilerde olduğu gibi müzik dersinin mevcut sınav sistemi içerisinde yer almayıŐından dolayı veliler tarafından yeterli düzeyde nemsenmeyiŐidir. Yine bu doğrultuda etkili bir müzik eğitiminde velilerden kaynaklanan başka bir sorun ise müzik dersinin diğer branş derslerine göre gereksiz bir ders statüsünde görülmesidir. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine yönelik elde ettiğimiz bulgular Varış & Cesur (2012), Levent ve Umuzdaş (2012) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar ortaöğretim kurumunda görev yapan müzik öğretmenlerine uygulanan yapılandırılmış görüşme formunda yer alan yedinci ve sekizinci alt problemlerden elde edilen sonuçlarla aynı doğrultuda olup bu sorunların başında, müzik dersinin diğer branş derslerine nazaran önemsiz görülmesi yer alır. Yedinci, sekizinci ve dokuzuncu alt probleme yönelik elde edilen sonuçlardan ortaya çıkan ortak kanı, ÖSYM ve YK tarafından uygulanmakta olan sınavlarda müzik dersinin müfredat dışı bırakılmasının etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesinde ğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinden kaynaklanan sorunların yaŐanmasında etkili olduğudur.

Araştırmamızda yer alan bir diğer alt problemde “Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için müzik dersinin iŐlenmesi esnasında kullanılması gereken ğretim yöntem ve teknikler belirlenirken ğrenci görüş ve ihtiyaçları yeterli düzeyde dikkate alınıyor mu?” sorusuna karŐılık verilen cevaplar değerlendirildiğinde, ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için müzik dersinin iŐlenmesi esnasında kullanılması gereken ğretim yöntem ve teknikler belirlenirken ğrenci görüş ve ihtiyaçları yeterli düzeyde dikkate alındığı sonucu ortaya çıkmasına karşın araştırmamıza benzer amaçlar taşıyan diğer çalışmalar ile elde edilen sonuçlar uyuŐmamakla birlikte ortaöğretim kurumunda görev

yapan müzik öğretmenlerinin bir diğer alt problem cümlesinde olduğu gibi bu soruya da çekinceli cevap verdikleri açıktır. Ayrıca araştırmanın bu alt problemine yönelik elde ettiğimiz bulgular, Varış & Cesur (2012) tarafından yapılan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızda yer alan bir diğer alt problemde ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân verilerek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verilmekte midir? sorusuna yönelik olarak ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler tarafından verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân verilerek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verilmektedir. Bu sonuç, aynı zamanda araştırmamıza benzer nitelikte olan diğer çalışmalarda elde edilen sonuç ve bulgular ile uyumludur.

4.2. ÖNERİLER

- Ortaöğretim müzik dersi öğretim programının hazırlanması esnasında günümüz koşulların yanı sıra öğrenci görüş ve beklentileri doğrultusunda öğretim programlarının hazırlanması gerekmektedir. Bu ekseninde oluşturulacak bir program, ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi üzerinde etkili olacaktır.
- Ortaöğretim kurumlarında müzik eğitimi için fiziksel koşulların iyileştirilmesi, müzik eğitimi için kullanılan eğitim materyallerinin noksanlıkları giderilmelidir.
- Ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin müzik derslerine olan ilgilerinin artırılması ve öğrencilerde istendik müziksel davranış yetilerinin kazandırılmasını sağlamak amacıyla ortaöğretim kurumlarında yeterli düzeyde derslik, müziksel araç ve gereçler temin edilmelidir.
- Ortaöğretim kurumlarında mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

- Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için günümüzde yeni ve etkili politikaların gerçekleştirilmesi zorunludur.
- Mevcut müzik eğitimi ile ilgili yeni yasal düzenlemeler ile müzik dersinde öğrenciler tarafından edinilen kazanımların kullanılması için öğrencilere imkân sağlanmalı ve hatta mevcut sınav sisteminde müzik dersine yönelik müfredata yer verilmedir.
- Ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri için rehberlik/danışmanlık faaliyetlerine önem verilmesi ve bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılması gereklidir.
- Ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri için düzenli bir takip gerekli olup gerçekleştirilecek yasal düzenlemeler sonucunda haftalık, aylık ve yıllık periyotlar dâhilinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri için titizlikle sürdürülebilecek rehberlik/danışmanlık faaliyetlerine yer verilmelidir.
- Ortaöğretim kurumunda görevli yöneticilerin etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesinde aktif bir şekilde rol alarak müzik öğretmenlerine destek olmaları gerekmektedir.
- Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesinde yöneticilerin üzerine büyük yükümlülük düşmektedir. Yöneticilerin ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerine etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesine yönelik her türlü desteği vermesi gerekmektedir.
- Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi amacına yönelik olarak öğrencilerin dersi sevmelerini ve benimsemelerini sağlayacak önlem ve uygulamalara gerek belirlenecek yeni politikalarda gerekse de yeni eğitim programlarında yer verilmesi son derece önemlidir.
- Müzik dersine yönelik ön yargıları ve ilgisiz tavırlarının etkisinin ortadan kaldırılması için başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere okul yöneticileri tarafından çeşitli önlemlerin ve yaptırımların uygulamaya konması zorunludur.

➤ Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi adına velilerden kaynaklanan sorunların tespit edilmesi son derece önemli olmakla birlikte veliler tarafından müzik dersinin öneminin kavranması adına gerek okul yönetimleri gerekse de müzik öğretmenlerinin çeşitli görüşme ve toplantılar düzenlemeleri gereklidir.

➤ Müzik dersinin önemsiz ve gereksiz bir ders olmadığı tam tersi öğrencilerin duygusal, bilişsel ve davranışsal gelişimlerine önemli katkı sağladığı konusunda veliler bilgilendirilmelidir.

➤ Etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesinde diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine karşı ön yargılarını ortadan kaldırmak adına çeşitli etkinlikler ve toplantılar düzenlenmelidir.

➤ Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için müzik dersini işlerken kullanılması gereken öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alınmakta olduğu sonucu araştırmada elde edilen veriler ile ortaya konulmuştur. Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi için önerimiz, mevcut durumun bir adım öne taşınarak ortaöğretim kurumlarında müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğini daha da artırılması yönündedir.

➤ Ortaöğretim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilmesinde ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkân verilerek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verilmesi için gerek okul yönetimi gerekse de müzik öğretmeni tarafından öğrencilerin görüşlerini ders esnasında kendilerini rahatça ifade edebilecekleri özgür ve demokratik ortam oluşturulmalı ve muhafaza edilmelidir.

ÖZET

Bu araştırma, ortaöğretim kurumlarında sürdürülen müzik dersinin bu kurumlarda görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada ayrıca 1071 Malazgirt savaşından itibaren Anadolu coğrafyasında kurulan Anadolu Selçuklu Devleti, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde dönemin örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yürütülen müzik eğitiminin tarihsel süreç içerisindeki değişimi ve gelişimine de değinilmiştir. Ayrıca tarihsel süreç içerisinde öğrencilerin müzik eğitimine ne derecede ilgi duydukları ne tarz bir eğitim sistemine tabi tutuldukları ve müzik eğitimini alma amaçları araştırma kapsamında belirlenmeye çalışılmıştır.

Ortaöğretim kurumlarında sürdürülen müzik dersinin bu kurumlarda görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşlerine bağlı kalınarak öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmış bu çalışmada, öğretmen görüşlerini belirlemek için uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar literatür taramasına bağlı olarak ulaşılan ve araştırma konusu ile paralellik gösteren çalışmaların sonuçları ile büyük oranda benzerlik göstermektedir. Ayrıca, ortaöğretim kurumlarında sürdürülen müzik eğitiminin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ortaöğretim, müzik dersi, müzik dersinin işlevselliği, müzik eğitimi, müzik öğretmeni.

ABSTRACT

This research was carried out in secondary schools of music lessons, music teachers working in these institutions in accordance with the opinion given music lessons in schools on students has been conducted to examine the effects. This study also Malazgirt in 1071 at war in Anatolia, established the Anatolian Seljuk Empire, the Ottoman Empire and the Republic of Turkey in the period of formal and non-formal education institutions conducted music education in historical process of change and development was also mentioned and in the historical process students musical education, to what extent they are interested in, what style and subjected to an education system that has been studied to determine the purpose of getting music education.

Secondary schools adhering to the views of ongoing music lessons music teachers working in these institutions made to investigate the effects on students in this study, teachers prepared in accordance with expert opinion to determine the views of the structured interview form was used. The results were evaluated according to the scientific basis . In this process occurred in the research, several recommendations were developed based on going music lesson activities on students according to the opinions of the music teachers in these institutions identified and obtained research findings in secondary schools . The results obtained with the results achieved within the scope of the research literature and research shows largely similar to the results of studies parallel to the strike. Additionally, we continued music education in secondary educational institutions based on the results obtained in the study were found to be inadequate.

Keywords: Secondary education, music lesson, the functionality of music lesson, music education, music teacher.

KAYNAKÇA

Atatürk Söylev ve Demeçler I, Ankara, 1935

Ahmet Say, Müzik Tarihi, Ankara 1994

Ahmet Özalp, Musiki Tarihi, İstanbul 2010

Ali Gölpınarlı, Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik İnkılâp Yayınevi, İstanbul 1983

Asım Arı, Tevhid-i Tedrisat ve Laik Eğitim, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 2,2002

Ayşe Meral Töreyn, Türkiye'nin İlköğretim Kurumlarındaki "Müzik Eğitimi" Sorunu, Filarmoni Sanat, Trabzon 1997

Bülent Aksoy, Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, Ankara 1985

Burak Tarlakazan, "Atatürk ve Sanat Kavramı Üzerine Düşünceler", Bilge Dergisi, C.10, 2003

Buğra Gültek, Zoltan Kodaly Ve Kodaly Yöntemi, 2007

Beste Çevik, Müzik Öğretim Yöntemlerinden Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış, Balıkesir, 2007

Cem Behar, Şeyhülislamın Müziği, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000

Cemal Anadol, Atatürk ve Sanat, Yayılım Yayıncılık, İstanbul 2001

Durmuş Yalçın, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012

Derya Uzun Aydın, Osmanlı'nın Son Dönemi'nde Eğitim, Kültür Ve Sanat Hayatına Genel Bir Bakış, İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, İstanbul 2003

Derya Ekiz, Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş, Ankara, 2003

Ekmeleddin İhsanoğlu, Osmanlı Medeniyeti Tarihi, Cilt 1, İstanbul 1999

Ebru Temiz, Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi; Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006, Denizli 2006

Elif Gürgen, Farklı Müzik Eğitimi Yöntemlerinin Öğrencilerin Müziksel Becerileri Üzerindeki Etkileri, 2005

GALLAGHER, J. J. , TOBIN, K. “Teacher Management and Student Engagement In High School Science”. Science Education, 1987

Gökçe Fırat, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Döneminde Atatürk ve Kürtler I, Türk Solu Dergisi, İstanbul 2005

Gökhan Paçacı, Cumhuriyet’in Sesli Serüveni, Cumhuriyet’in Sesleri, Türk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006

Gülay Göğüş, İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği, Eğitim Fakültesi Dergisi XXI, Bursa 2008

İsmail Hakkı Uzunçarşılı Osmanlılar Zamanında Saraylarda Mûsikî Hayatı, Belleten, Ankara 1977

İsmail Güven, Türk Eğitim Tarihi, Ankara 2012

Kadir Özal, Dalcroze Metodu, 2007

Keleş, Ö. Haser, Ç. ve Koç, Y, Sınıf Öğretmenlerinin ve İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Matematik Dersi Programı Hakkındaki Görüşleri, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2012, s. 716

Kutlay Baydar, Evren. Osmanlı’nın Avrupalı Müzisyenleri, Kapı Yayınları, İstanbul 2010

Mehmet Saray, Atatürk ve Çağdaşlaşma, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2010

M. Ali Eren, Mehter Tarihi Ve Marşları, İstanbul 1959

Nazmi Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000

Necdet Sakaoğlu, Osmanlı Eğitim Tarihi, İstanbul 1991

Nuri Köstüklü, Vatan Savunmasında Mevlevihaneler, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2010

Nazmi Özalp, Türk Musikisi Tarihi I. Cilt, MEB Yayınları, İstanbul 2000

Ogün Atilla Budak, Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi, Phoenix Yayınevi, Ankara 2006

Özalp. Türk Musikisi Tarihi Cilt I, MEB Yayınları, İstanbul 2000

Uçan. Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-Yaklaşımlar-İlkeler, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1997

Ülker Akutay, Enderun Mektebi, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 1985

Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi, Pegem Yayınları, İstanbul 2013

Ziya Kazıcı, Osmanlıda Eğitim ve Öğretim, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2013

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/5831871
Konu: Süleyman SÜER

28/11/2014

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

- İlgi: a) 21.11.2014 tarih ve 5736 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 27.11.2014 tarih ve 5790286 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Süleyman SÜER'in "**Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Ortaöğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitiminin Öğrenciler Üzerindeki Etkinliğinin İncelenmesi**" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat ADALI
Müdür a.
Şube Müdürü

- EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler
3- Okul Listesi

Elektronik İmzalı Aşlı	
A.D. Soyadı :	MURAT ADALI
Ünvanı :	Bölüm Şefi
Tarih :	01/12/2014
İmza :	

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİ DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli katılımcı;

Bu Görüşme formu, İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından yönetilen bir yüksek lisans tez çalışmasına yönelik veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formunun kullanılma amacı, ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğini ortaöğretimde görevli siz değerli müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmek ve etkili bir müzik öğretimi için öneriler geliştirebilmektir. Görüşme formu verileri sadece bilimsel amaçlı araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Süleyman Süer

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yöneticiler İçin İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Müzik eğitim politikalarında, sığ ve yüzeysel değil, siyasetten uzak; "çaydaşlaşma", "tutuklu" karakterini gösteren bir eğilimdir. Gelecekteki müzik eğitimini, batı müziğinin ağırlıklı olarak olduğu bir şekilde, çaydaş dünya ile birlikte ve birlikte bu şekilde bir müzik eğitimi politikası izlenmesi gerekmektedir.

Aşağıdaki sorulara görüşleriniz doğrultusunda cevap veriniz

1. Mevcut müzik eğitimine yönelik politikaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli müzik eğitimi politikalarına yönelik önerileriniz nelerdir?

Cumhuriyet öncesinde, özellikle Abdülmecit ve Tanzimat döneminde

Batılılaşma adı altında alınan adımlarla, batı müziğinin empoze edilmesi ve geleneksel müziğin dışlanması ile sordukları batılılaşma adımları, uyarlanarak Cumhuriyet döneminde kutuplaşmanın adımlarını almıştır. Cumhuriyet döneminde müzik eğitimi

politikaları batılılaşma çerçevesinde uygulanarak çaydaşlaşma ile yer değiştirme eğilimi, kültür ve sanata ilişkin politikalar sınırlı müzik eğitiminin sergilenmesi şeklinde

görülmüştür. Darbe dönemlerinde sürekli değişen (kurul sergilerinde doğrultusunda) müzik politikaları müzik eğitime ilgi bir yön göstermiştir. Her yeni başbakanın müzikle ilgili hareket ediliş tarzı

ve toplumundaki müzik eğitimi politikalarını Türkiye Cumhuriyeti için alacak şekilde

yeniden geliştirilmesini amaçlamıştır. Müzik eğitim politikalarındaki değişimle batılılaşmayı da gelecekteki

çaydaşlaşma ile birlikte, çaydaşlık politikalarıyla birlikte uygulanması, değerlendirilmesi, müzik eğitimi

politikalarını her zaman birlikte yürütmektedir.

2. Günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli ortaöğretim müzik dersi öğretim programına yönelik önerileriniz nelerdir?

Cumhuriyet döneminde uygulanan ortaöğretim müzik dersi programının yeniden

değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü müzik çok hızlı ilerleyen, durdurulmayan

internetin gelmesi ile diğer müzik kültürüne öğrencilerin çok hızlı

ulaşabiliyor ve buna göre bir programın yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

arkadaşlıklar, farklı dinler, farklı kültürlerde uyarlanan bir müzik

programı öğrenciler için yeterli değil. Bununla birlikte bir anket yaparak öğrencilerin görüşlerini almak ve onların bir müzik dersi için uygulayacağı öğrencilerin görüşlerini almak ve onların bir müzik dersi için

ulaşılması için "kültürlerarası" kültürlerarası eğitimde de onlara daha çok

özellikle bu konuda etkili olacaktır.

3. Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri donanımı sizce yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?

Artık müzik sınıfları okullarda çoğunlukla bulunmamaktadır. Bu fiziksel donanım olarak yeterli değildir. Bu sınıflarda şarkı söylemekte, koro çalışmaları yapmaktadırlar, müzik dinleme konser izlenimden öteye geçilememektedir. İnci (milyetçi) gülsük plajın) olduğu takdirde, öğrenciler aklarıyla değil sadece şarkıyı yürekle değil enstrümanı kullanırken öğrencilerde olacak dersler farklı bir yöne berrak diğer öğrencilerde de etki

4. Sizce mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, belirlenmiş amaçların gerçekleştirilebilmesi bakımından yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?

Yasal düzenlemeler yeterlidir. Amaçların gerçekleştirilmesi için gerekli ve maddi imkan gerekmektedir. Bu işleme koşullarında müzik eğitimine önem verilmesinden dolayı amaçlarına ulaşmamaktadır.

5. Sizin için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri yeterli midir? Etkililiği için neler öneriyorsunuz?

İstanbul'da bulunulan için oluşturulmuş bir danışmanlık faaliyeti olduğum düşünüyorum. Etkin olması için kendi birleştirme buluşmaları (müzik) toplantıları yaparak mevcut durum değerlendirilerek ne nelerin eksik olduğunu tespit rehberlik için danışmanlık bir öneri olması.

6. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için yöneticilerden beklentileriniz nelerdir?

Yöneticilerin müzik eğitimiye bakış açısı en önemli konudur. Geçmiş bir ders olarak gördüğü takdirde ilerlenecek mümkün olmaktadır. Mevcut şartlarda ilerlenebilir de olsa sınıfların yapılmasıyla da en önemli konudur. Beklentiler maddi imkanlar sağlama da öğretmenlerin destekli olmak motive etmek, rahat olmaları sağlanarak gerçekleştirilmektedir. Güzel müzik eğitiminde en önemli şey rahat ortam ve motivasyondur.

7. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için öğrencilerden beklentileriniz nelerdir?

Sınıf sayıları çok önemlidir. Sınıf sayısı 20'yi geçtiği takdirde müzik sınıflarının amaçlarından uzaklaştırıldığı ve verimsiz olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ilgisi olanların bu derse sevmeleri için bir gurubun oluşturulması bu derse sevmeye motive edecek düzenlemeler. Müzik dersleri için ders, kasma dersleri olarak göre öğrencileri yönlendirmeye çalışmalarını yapılmalıdır.

8. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için velilerden beklentileriniz nelerdir?

Veliler müzik eğitime yeterli önem vermeleri bu dersin önemini büyük önem sahiptir. Bu dersin önemi onlara anlatılacak seminerler bildirilerek toplantılar yaparak, onları çocuklarıyla beraber konserlere alfabitekere davet ederek bu derse olan ilgilerini gelişmiş başarıyla göstermektedir.

9. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için diğer öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?

Diğer öğretmenlerde kaynaklı bir sorun gözlemlemiyorum. Ama çocukları motive etmek için. Yetenekli olanlardan enstrüman satın alarak bir koro oluşturmak öğrencilere konserler düzenlemek onları motive edecek inancındayım.

10. Müzik dersini işlerken kullanmanız gereken öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alabiliyor musunuz? Yeterli düzeyde dikkate alabildiğinize ya da alamadığınıza yönelik nedenler nelerdir?

Kesinlikle alıyorum. Bazen derslerin onların yanlarında olması ile ilgileniyor. Yeterli düzeyde dikkate sorular sorarak ilgileniyorum. Sıkıldıklarında neden sıkıldıklarını soruyorum, nasıl ilerlemeye yönelik öneriler alıyorum. Seemediller bir eser için defterler yapıyor. Farklı sınıflarda dersin çeşitli şekle sahip olduğunu gösteriyorum.

11. Ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkan vererek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verebiliyor musunuz? Önem verebildiğinize ya da veremediğinize dair nedenler nelerdir?

Kesinlikle veriyorum. Soru sormaları için teşvik ediyorum. Çünkü bu bizim için önem arz ediyor. Kimse soru sormaz diyorsa öğretmen olmak, dersin önemi gitmesini göstermez deniz gelmeli öğretmenin önem en çok şeydir. Öğrencilerin sorularıyla sınırlanan bir ders öğretmek için ve öğrencinin kazanımlarıyla alakalıdır için çok önemli bir süreç teşkil ediyor.

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİ DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli katılımcı;

Bu Görüşme formu, İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından yönetilen bir yüksek lisans tez çalışmasına yönelik veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formunun kullanılma amacı, ortaöğretim kurumlarında verilen müzik eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkinliğini ortaöğretimde görevli siz değerli müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmek ve etkili bir müzik öğretimi için öneriler geliştirebilmektir. Görüşme formu verileri sadece bilimsel amaçlı araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Süleyman Süer

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yöneticiler İçin İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Aşağıdaki sorulara görüşleriniz doğrultusunda cevap veriniz

1. Mevcut müzik eğitimine yönelik politikaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli müzik eğitimi politikalarına yönelik önerileriniz nelerdir?

Mevcut müzik eğitimine yönelik politikaların hiç birisini beğemiyorum. Etkili bir müzik eğitimi için daha yavaş ve titizlikle iyi bir müfredatla çocuklar müzikal alandan yönlendirilebilir. Talant müzik derslerinin kaldırılmasına göre bile çalışma yapılan ülkelerde müzik ve sanat adına olumlu bir projenin veya müfredat programının olmayacağı ortada.

2. Günümüzde uygulanan ortaöğretim müzik dersi öğretim programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Etkili bir müzik eğitimi için gerekli ortaöğretim müzik dersi öğretim programına yönelik önerileriniz nelerdir?

Ne ile öğretim ne ortaöğretim müzik dersi programı diye bir şey yok. Tabii ki de derslerin ve kademeleli olarak kaldırılmasıyla ilgili hiç bir önerim yok. Üzgünüm.

3. Ortaöğretim kurumlarında etkili bir müzik eğitimi için fiziksel koşullar ile eğitim materyalleri donanımı sizce yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?

Kendi okulum adına fiziksel koşullar ve materyaller yeterli değildir. Kendimi bu yönden şüpheli görüyorum.

4. Sizce mevcut müzik eğitimi ile ilgili yasal düzenlemeler, belirlenmiş amaçların gerçekleştirilebilmesi bakımından yeterli midir? Yeterli olduğuna ya da olmadığına ilişkin nedenler nelerdir?

Tiyatroların, Operaların, balelerin, kafartıl masına yönelik çalışmaların yapıldığı bir ölkede müzik eğitimi, yasal düzenlemeler falan anlamsız.

5. Sizin için yürütülen rehberlik/danışmanlık faaliyetleri yeterli midir? Etkililiği için neler öneriyorsunuz?

Ben kendi kendimin rehberi ve danışmanıyım.

6. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde yöneticilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için yöneticilerden beklentileriniz nelerdir?

Yöneticilerimle ilgili herhangi bir problemim yok. Problemler tepede ve mevzuatlıdır.

7. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde öğrencilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için öğrencilerden beklentileriniz nelerdir?

Öğrencilerin müzikal ve sanatsal faaliyetlerden derslerinin ayrılmış yöünden katılmaları en büyük problem. Öğrencilerden beklenen seviyede içimde hissederek derslere istekle katılmaları. (ve koro çalışmalarına.)

8. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde velilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için velilerden beklentileriniz nelerdir?

Velilerle ilgili en büyük sıkıntı çocukların koro çalışmalarına sanatsal faaliyetler adına yapılan çalışmalara katılmalarını istememeleri. Velilerden beklenti; çocuklarına bu gibi faaliyetlerde, cesaret verecek şekilde çocuklarının yanında olmaları.

9. Görev yaptığınız eğitim kurumunda etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinde diğer öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Belirlenen amaçlara uygun beklentileri karşılayabilecek nitelikte bir müzik eğitimi için diğer öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?

Benim görev yaptığım kurumda böyle bir sıkıntı yok. Arkadaşlarının çoğu müziği profesyonel olarak bir öğretmen olarak yapıyor. Her konuda yardım ve yorularını görüyorum.

10. Müzik dersini işlerken kullanmanız gereken öğretim yöntem ve teknikleri belirlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli düzeyde dikkate alabiliyor musunuz? Yeterli düzeyde dikkate alabildiğinize ya da alamadığınıza yönelik nedenler nelerdir?

Müzik dersini işlerken öğrenci görüş ve ihtiyaçlarını yeterli kadar dikkate alıyorum. Bu konuda bir sıkıntı yok.

11. Ders işlenişi esnasında öğrencilerin soru sorabilmelerine imkan vererek geri bildirimlerine yeterli düzeyde önem verebiliyor musunuz? Önem verebildiğinize ya da veremediğinize dair nedenler nelerdir?

Ders işlenişi esnasında ve sonrasında öğrencilere yeterli kadar soru sorma imkanı veriyorum. Hatta öğrenciler bazen fazla soru soru meraklıları için hocam bile fazla soru soruyorlarsın diye tepki gösteriyorlar.